

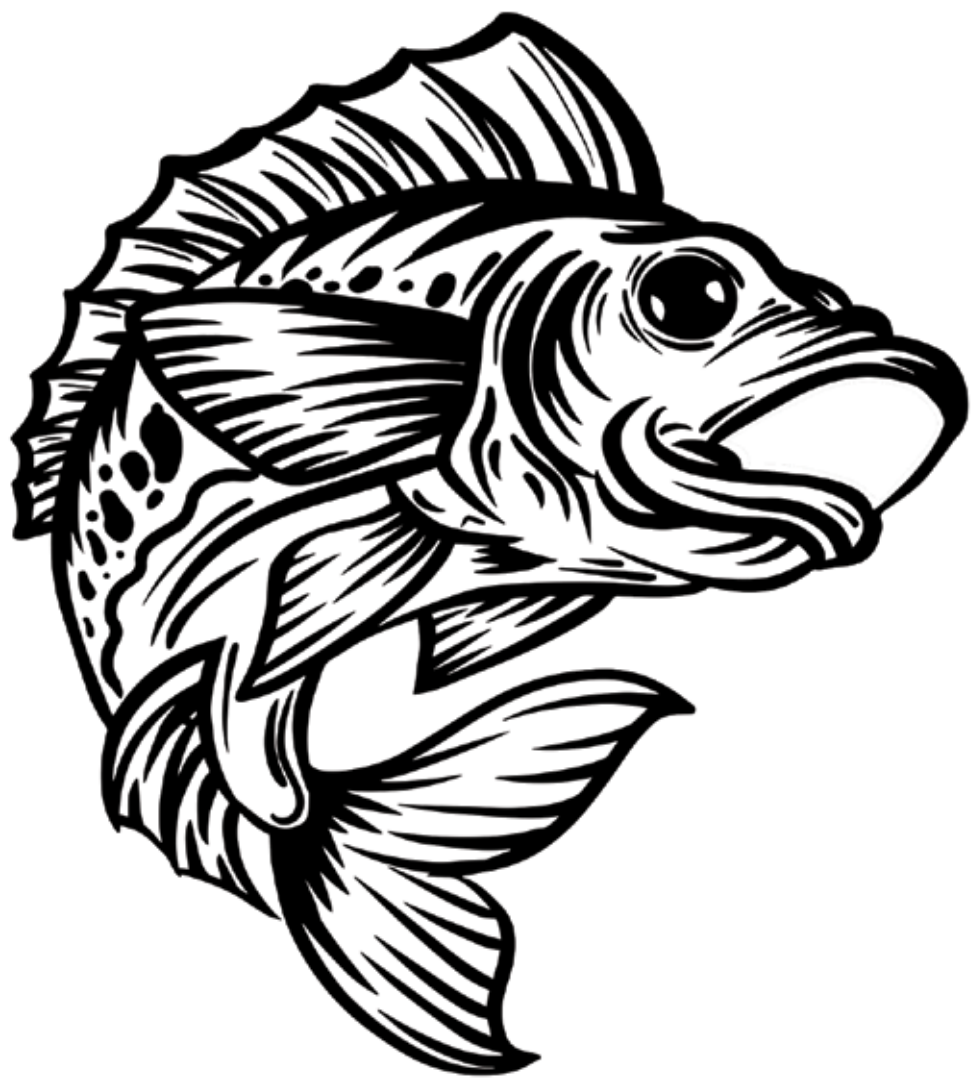

Izbrani prispevki udeležencev literarnega natečaja

Lepota besede 2025

Izbor besedil: David Bedrač

Črnomelj, november 2025

20 LET NAVDIHUJOČIH SREČEVANJ Z USTVARJALCI IN LJUBITELJI LEPE BESEDE

Vloga literature je v tem, da ob njej začutimo svoje življenje. (Evald Flisar)

Naš literarni natečaj Lepota besede živi že 20 let in srčno upam, da bo živel še naslednjih 20 – in še več. Ni naključje, da ga gojimo ljudje, ki se poklicno ukvarjamo s kulturo in knjigo.

Naši literarni mentorji že od začetka s svojim strokovnim znanjem in ljubeznijo do literature spremljajo številne literate, ki pišejo pesmi in prozo. Meje Bele krajine so za Lepoto besede kmalu postale pretesne in so se razširile na širšo Dolenjsko in še dlje.

Nekateri ustvarjalci so del naše zgodbe že 20 let, nekateri manj, vedno pa prihajajo novi in novi. Vsi imajo radi slovensko besedo in radi pripovedujejo zgodbe o najrazličnejših temah, ki jih navdihujejo.

Vsako leto izide knjižica s prispevki – do danes jih imamo že 20. Radi jih (pre)beremo.

Z branjem pokukamo v različne svetove in na ta način (za)čutimo svoje življenje.

Izjemna Manca Košir je v eni izmed svojih številnih knjig zapisala:

»Širimo naš notranji svet, da bo lepši tudi zunanji.«

Lepota besede to omogoča. Zato vas vabimo k ustvarjanju in branju.

Breda Kočever

Literarni natečaj Lepota besede zori že 20 let. Z njim zorimo ustvarjalci in bralci, organizatorji in sodelavci. Kar veliko sadov smo pobrali in prebrali v teh letih: lepih, zvenečih in dišečih, tradicionalnih in izvirnih, a tudi kakšne manj opazne, manj zrele in kakšne rahlo grenke.

Včasih so jih strokovni spremljevalci z navdušenjem prebirali in se med odličnimi kar težko odločili za najboljše med njimi, včasih so ugotavljali, da je bera pač povprečna, zelo redko pa so potarnali, da komaj najdejo kakšen res dober izdelek. Ampak tako je z letinami na vseh področjih in tudi pri natečajih, kot je Lepota besede.

Strokovni spremljevalci imajo bistveno vlogo pri rasti in zorenju natečaja kot celote in avtorjev ter njihovih del, saj s svojim znanjem, z izjemno literarno širino in izkušnjami pri pisanju ne pomenijo le kritične presoje množice prispevkov, ampak tudi (ali predvsem) vsakokratno priložnost za nov pogled, nova znanja, soočenje z realnostjo in spodbudo za nadaljnje delo. V dvajsetih letih so prispevke natečaja prebirali: Marjanca Kočever, Jadranka Matič, Mira Kure, Samo Dražumerič, Stanka Hrastelj in David Bedrač (dvakrat). Hvala vsem!

Verjamemo, da so pri natečaju Lepota besede ob zahtevnem strokovnem delu okusili tudi veliko navdušujočih, okusnih in sočnih literarnih sadov. Naj bo takih tudi v prihodnje veliko.

Helena Vukšinič

SONČNE IN SENČNE LITERARNE POKRAJINE

Letos je pokrajina literarnih del v sklopu natečaja Lepota besede zares pestra, številčna in razkošna. Kar štirideset poetik se je nabralo na tem razsežnem zemljevidu, ki je poln zanimivih literarnih mest, vasic, rek, gozdov, travnikov in hiš, če se malo metaforično izrazim. Nekateri avtorji so se prijavili s poezijo, nekateri s prozo, tretji pa celo z obema literarnima vrstama. Dramatike žal ni bilo. Pojavil se je kakšen drobec miselne refleksije z zametki eseja, tu in tam se je kako literarno delo spogledalo z odtenki mladinskega in otroškega literarnega žanra.

Največ je med poslanimi deli poezije. Ta se včasih preлива po zemljevidu kot reka s čvrsto strugo, spet drugič je kot posebljen potoček z drobnimi zavoji, ki okorno drsijo po zemlji in kamnih.

Če bi se najprej zazrli v senčne dele pesniških pokrajin, bi našli kar nekaj pomembnih odstopanj. Veliko je pretirane prvoosebne perspektive, naslanjanja na štirivrstičnice, zajemanja z reliefa že znanih rim, ritmičnih nastavkov in pesniških sredstev. Včasih se pojavi preobilje okrasnih pridevkov, drugič so pesmi preveč statične, posamostaljene, včasih udarijo na plano gostobesednost, nepotrebna ponavljanja, neučinkovita retorična vprašanja.

Če sem naštel nekaj pogostih zadreg, ki motijo sprehode in izlete po teh pokrajinah, je potrebno pogledati še na njihovo sončno stran, kjer smo lahko naravnost navdušeni nad številnimi pesniškimi rešitvami in prijemi, verznimi zasuki in vsebinskimi preobratu. Navdušujejo številne metafore, ki so izvirne in inovativne. Inovativnosti pa ni nič manj, ko gre za preimenovanja, simbole, različne zvočne igre in podobne stilne izpeljave.

Tudi v prozi je najti veliko zanimivih pristopov, ki ležijo v sončnih delih pripovedne pokrajine. Lepo je brati zgodbe, ki tečejo suvereno in tekoče, katerih pripovedni lok je jasno zasidran, kot pot, ki je trdno zastavljena od začetka do konca. Vzrok za to je gotovo tudi v natančnem načrtovanju, saj je opaziti, da nekateri načrt s pridom uvajajo že v začetno fazo svojega pisanja. To se pozna tudi pri jezikovnih in slogovnih izpeljavah, pri snovanju pripovedovalca in protagonistov, ki so v pripovedi. Ti so psihološko in karakterno dodelani, prepričljivi pa so tudi interakcije med njimi.

Seveda pa je tudi v prozi nekaj senčnih odklonov, na katere je potrebno opozoriti. Težave se pojavijo zlasti, kadar niso dodobra načrtovani nekateri temeljni elementi pripovednega besedila, kot so: pripovedovalec, dogajalni čas in prostor, uravnoteženost slogovnih postopkov in ustrezna izbira socialnih zvrsti jezika. Problem, ki se večkrat pojavi,

je tudi, da vse osebe delujejo nekako premočrtno, da so si vse med seboj zelo podobne, kot da gre za variacijo ene same osebe, ki ves čas vstopa v interakcijo sama s seboj. V tem primeru gre po navadi za zelo osebne, avtorske zgodbe, prej omenjene variacije pa so posledica pretirane osebne zbližanosti avtorja z lastnim besedilom.

In kakšna so ta mesta? Kakšne so vasi, hiše v tej pokrajini? Kakšne so torej teme in kakšni motivi, ki sestavljajo prostore teh pokrajin?

Taki, da izzivajo in dražijo; taki, ki so včasih siloviti in nadvse okrutni; taki, ki pokajo od strasti in ljubeznivosti; taki, ki jih neredko zaznamuje romantika; taki, ki so ostri, vsakdanji in neposredni; taki, ki naselijo posebne koticke domišljije; taki, ki vznikajo iz minljivosti in smrti; taki, ki se želijo na vso moč zadržati na situ spomina; taki, ki težijo k svobodi; taki, ki (se) tolažijo; taki, ki bolijo; taki, ki navdihujejo in presegaajo ...

Presežnost je zaznati v mnogih posameznih besedilih in pri več avtorjih, a pri treh poetikah je bilo te presežnosti največ, zato jih tudi izpostavljam kot najboljše, najučinkovitejše in zmagovalne:

1. Šifra **KLJUČ (Petra Kampl Petrin)** nas v kratki zgodbi **Izgubljen** preseneti, kako na silno majhnem izraznem prostoru doseže toliko raznolikih estetskih učinkov. Zgodba je zasnovana na načelu stopnjevanja, saj se prične z motivom prihoda domov in fokusa na čevlje. Potem pa pripovedovalec spretno odpre temeljno zagato - počasno umiranje partnerskega odnosa v zakonu. Mimogrede nas izzove in podraži, da malo razmišljamo o tem, ali je vsak odnos podvržen teži propadanja, hiranja in neizbežnega konca. Osrednji protagonist, ki je obenem prvoosebni pripovedovalec, tako na simbolni ravni izgubi ključ in se nazadnje zave, da je izgubil vse, torej ključ in žen(sk)o. Zgodba ne ponudi nobene rešitve, ključa odrešitve torej ni. Prav zaradi tega občutka ujetosti deluje na bralca s prikritimi grotesknimi toni. A prava groza ni neuspešno iskanje ključa, pač pa iskanje sebe, saj protagonist več ne ve, kje, kdaj in kako sploh iskati.

2. Šifra **ATILA (Eliška Škaler)** ponuja v branje zgodbo **Atila**, ki je po odstavkih zatočkana s številnimi časovnimi izrazi (oni dan, zvečer, več kot štirideset let, nedelja, čez nekaj minut itd.), ki nas, dokler ne preberemo celote, celo nekoliko motijo. Tok pripovedovanja je mestoma silovit in zgoščen, a vse postane logično, ko preberemo ciklično zasnovano celoto. V središču je protagonistka, ki je razklana med sedanjostjo, ko je starejša in nesrečna, in spominom na nekoč, ko je bila še radoživa in nasmejana deklica in je v njeno življenje vstopila kobila. Ta bi na začetku skoraj pristala v klavnici, a sta jo deklica in njen oče rešila, s čimer pa se že napove ciklična zasnova zgodbe, saj se prav s smrtjo

kobile zgodba tudi konča. Vmes pa so uporabljene fotografije, ki sprožajo različne misli, spomine in asociacije – in tvorijo izrazno učinkovit mozaični pristop v zgodbi, ki je tudi apel ljubezni, sožitju in svojevrstni simbiozi med človekom in živaljo.

3. Šifra **007 (Karmen Molan)** prinaša **sklop kratkih pesmi**, za katere se zdi, da se krčijo same vase in da si želijo biti še manjše, še tanjše, še bolj nevidne. Ključno sporočilo in literarno estetski doživljaj sta namreč v belini, v medprostorih, med besedami in verzi, kjer je zgolj bel, nem papir. A v tem primeru je belina razburkana, saj ga posamezne tehtno odmerjene besedne zveze in mestoma naravnost osupljive prisprodebe napolnijo s posebno pesniško govorico, ki teži k molku, tišini. Izginjajo tudi ločila, besede pa včasih likovno kar »(od)lebdijo«, kot bi ne zmogle ostati znotraj lastnih okvirov. Metafore so čiste, udarne, pomensko zgoščene, a prav zato se tako uspešno uresničijo. V sicer skromnem prostoru pesmi pa se najdejo še neologizmi in celo besede, ki kršijo slovnične norme, a nikjer na škodo izraza. Vse deluje naravno, povezano, čeprav prežeto z belo tišino in nevidnim subtilnim molkom. To so pesmi, ki zasijejo z močjo izbrušenih ogledal.

dr. David Bedrač

IZGUBLJEN

»Končno doma.« Parkiral je pod nadstrešek in pomislil, kakšna sreča je, da je petek popoldan. Zaključen delovni teden. Ta se mu je še posebej vlekel. Kot sir na pizzi, ki ga moraš prerezati z nožem, da ga lahko daš v usta. Sicer je pizzo raje jedel z rokami, nekako bolj pristno se mu je zdelo. Pod nadstreškom je bila senca, zato je sončna očala dvignil nad čelo, pritisnil gumb stop in izstopil iz avtomobila. Pogledal je navzdol in opazil, da se mu je na levem čevlju nabralo nekaj podobnega prahu. Čevlje je rad zloščil, takoj ko jih je sezul, tako da so bili pripravljeni, če je zjutraj v naglici zapuščal dom. Zadnje čase se mu ni več tako zelo mudilo. Hitra potešitev zjutraj pred službo je bila vse redkejša, odkar sta nosila prstana na levem prstancu. Prav imajo, je pomislil, ko pravijo, da je zakon najboljša kontracepcija. Tako na suhem ni bil niti, ko je bil kakšni dve leti samski, potem ko se je razšel z bivšo.

Pa ni šlo le za to. Vse manj sta se skupaj smejala, začela sta se umikati vsak v svoj svet, pogovarjala sta se le še o hrani (kaj si jedel, kaj bova kuhala jutri). »Ja, tako pač je,« si je rekel in segel v žep. »Tukaj ga ni, pogledati moram v avto.« Pritisnil je na daljinca in odprl vrata. Notranjost avtomobila je bila čista in urejena. Samo eno mesto je, kjer bi ga lahko iskal, predalček nad sredinsko konzolo, tam je odlagal stvari, tudi parkirne listke, račune iz trgovine in podobno, ki jih je nato vsak dan sproti vrgel v smeti. Ni ga bilo. Zjutraj je odšel pred njo. Zaklenil ni, tega se spomni, ker je rekla, da bo šla kmalu za njim, da mora biti danes prej v službi, ker imajo zjutraj sestanek z vodjo projekta. Ni imel pojma kakšnega, njeni projekti ga niso nikoli preveč zanimali, menil je, da je občinska uprava dolgočasno delovno mesto. Ni se mogel spomniti, ali ga je vzel iz obešala, kamor ga je odložil vsakič, ko je prišel domov. Ni maral izgubljati časa z iskanjem, kadar je kam šel, zato ga je obesil vedno na isto mesto. Bil je tak navaden ključ s črnim usnjenim obeskom v obliki pravokotnika. Ni maral novih pametnih ključavnic, ki se odpirajo s telefonom ali s pametno kartico.

»Tako, v avtu ga ni.« Sedel je na stopnice pred hišo, da bi razmislil, kaj naj naredi. Prenehaj bo z iskanjem. »Naj pokliče ženo,« se je vprašal. Gotovo je sredi kakšnega sestanka in se mu ne bo oglasila. »Kaj pa če ni na sestanku,« ga je prešinilo. Zadnje čase je bila precej miselno odsotna, kadar sta bila skupaj. Na njegova vprašanja je odgovarjala samo z enozložnicami. Začel se je izogibati pogovoru z njo. Kadar je legel k njej v posteljo, se je obrnil s hrbtom proti njeni strani. Med njima je bila vsaj metrska razdalja, ko se je zjutraj zbudil.

Pri zajtrku sta gledala vsak v svoj telefon in zadnje čase je opazil, da ga je ona vzela s

seboj, tudi ko je šla na stranišče. To se mu ni zdelo posebej nenavadno, zdaj pa je misel na to njeno navado začela dobivati nove razsežnosti. Zakaj ni ničesar opazil, kako sta sploh prišla do sem, kdaj se je nehal zanimati zanjo, za njene majhne dogodke, kdaj jo je nazadnje vprašal, kako si, kako si zares, kaj si doživela danes, kako se počutiš. »Kaj sploh išče?« se je vprašal in se spomnil, da bi ključ lahko odložil tudi na omaro v pred-sobi. Srce mu razbija, zdi se mu, da ne more dihati, dlani se mu začnejo potiti, vstane, mora se premikati, koraka sem, potem nazaj, pa spet tja in nazaj. »Pomiri se, pomiri se!« si prigovarja, vzpne se po stopnicah in začne brcati v vrata in s pestmi tolči po njih. »Hočem noter, hočem domov!«

Zmanjka mu moči, spolzi po vratih kot sladoled, ki se stopi na soncu, in se sesede na podest na vrhu stopnic, zviije se v položaj otroka, stopi se s tlemi, nekaj časa ostane tako, nato sede, obraz zakoplje v dlani, vse mokre so od solz, robovi dlani so rdeči, členki ga skelijo in palec na levi nogi ga boli, vseeno mu je, ali je zlomljen. »Vse sem izgubil,« si reče.

Petra Kampl Petrin (Ključ)

ATILA

Oni dan smo s prijateljicama »kofetkale«. Želela sem pokazati fotografije moje ljubljenske iz mladosti. Vmes se je znašlo še nekaj starih fotografij iz časa mojega službovanja. Že nekaj časa nazaj sem našla ta šopek fotografij, površno sem si jih ogledala, potem pa sem jih odložila na polico in pozabila nanje. Ko pa smo govorile o naših dogodivščinah iz mladosti, sem se spomnila nanje.

Biba je pogledala prvo fotografijo, pa drugo. Pogledala me je z žalostnimi očmi in vse kar je rekla, je bilo: »Oh, Karmen, no!« Kot da bi jo opekle stare fotografije, jih je hipoma odložila. Začudeno sem jo pogledala: »Kaj?«

Želela sem še nekaj povedati, pa se je obrnila stran in z Nušo začela govoriti o povsem drugih stvareh.

Ko sem bila zvečer sama, sem vzela ta šopek fotografij in si jih ogledovala. V meni se je začelo lomiti, bolelo me je. Kot da je moje srce odprlo vse rane preteklih let. Solze so se mi ulile po licih. V grlu me je tiščalo. Prav res. Na teh nekaj fotografijah je bila vedno prikazana mlada, razigrana lepa in nasmejana deklica. Na eni od njih ponosna, kot iz škatlice urejena mlada dama s skrivnostnim nasmehom. Na drugi, navihana, radovedna in nasmejana radijska poročevalka.

V rokah mi je ostala rahlo zbledela fotografija. Skuštrana mladenka s širokim nasmehom in odločnim pogledom, ki govori: »Zmorem vse! Nihče mi ne more nič!«

Prava kavbojska junakinja! Karirasta srajca z globoko odpetimi gumbi, širok pas, ozko oprijete kavbojke in jahalni škornji. Ljubeče objema čudovitega konja. Ne kar enega konja. Objema svojo ljubljeno kobilico. Bleščeča rjava dlaka, zlata griva. Mili obraz, ki ljubeče zre v svojo lastnico. Z belo liso na majhni glavici vse do nozdrvi. In, prav res. Prelepa žival se na fotografiji smeji!

Še bolj sem zajokala. Tisti jok, tista bolečina, ki pride iz globine srca, me je prevzela. Moje misli so šle daleč, daleč nazaj. »To sem jaz. Takšna sem bila. Ena sama navihanost me je bila. En sam smeh, radovednost, pogum! Na, pa se danes poglej! Eh.« Zazrla sem se v Njo! V mojo ljubljeno Atilo. »Oh, lepotica moja. Oprosti mi.« S prsti sem pobožala žival na sliki in se ji opravičevala.

Več kot štirideset let je tega. Bila je ljubezen na prvi pogled. Pri njej. Pri meni. Njene lepe nežne oči so me plaho gledale. Govorile so mi: »Reši me! Prosim! Prosim, reši me!« Janez, moj očim, je prebral oglas v časopisu, da se v neki klavnici nahaja mlada kobila, ki je sicer namenjena v zakol. V kolikor se najde kdo, ki bi jo bil pripravljen odkupiti, pa da je do nedelje na voljo.

In ta dan je bila nedelja. Če danes pomislim, sem prepričana, da je Janez ta oglas zagotovo prebiral kar nekaj dni. Časopis je namreč izhajal ob četrtekih, on pa je tako in tako dnevno prebiral vse možno časopisje. In vedno je bil z vsem na tekočem. Tako da ...

Starša sta mi rekla, da gremo na kratek izlet, mimogrede pa si bomo še nekaj ogledali. Prišli smo na neko zanemarjeno domačijo. Na pročelju razpadajoče hiše, ki je nekoč očitno nekaj veljala, je s pleskarskim čopičem nekdo napisal KLAVNICA. Širil se je neznosen smrad po zanemarjenih živalih. Pač, v tistih časih so bili higienski standardi le na papirju. In tista zanikrna klavnica je bila ena mnogih v smislu »kar po domače«.

Janez je sam odšel do hiše, ki prav tako že dolgo ni bila niti senca tistega, kar je bila nekoč. Iz hiše je prišel umazan možakar, več kot očitno krepko alkoholno podkrepljen. Na kratko sta si izmenjala nekaj besed, potem pa sta odšla proti propadajočemu poslopju, ki naj bi bil hlev. Z mammo sva ostali pri avtomobilu. Bila sem začudena, kaj delamo na tem smrdečem dvorišču. Mama je molčala, sama nisem spraševala.

Čez nekaj minut se je prikazal Janez. Poklical naju je. Meni pa je rekel: »Rad bi ti nekaj pokazal.« Debelo sem ga pogledala, pri sebi pa sem razmišljala: »Pa kaj bi on zdaj meni kazal v tem svinjaku?« Niti v sanjah si nisem predstavljala, kaj bi lahko videla.

Čeprav sem povsem mestni otrok, živeli smo v samem centru Ljubljane, v resnici nikoli nisem imela težav z vonjem po hlevu. Celo nasprotno. Vedno so se mi doma smejali, in še danes se mi, ko trdim, da ni lepšega vonja kot je vonj po »štali«, še posebno vonj po konjih. To da je za mene najboljši parfum, najboljši Chanel 05. No, to pa je bil resnično obupen in neznosen smrad. Takšen smrad, da se mi je mladi mestni »frajli« obračal želodec.

Nejevoljno sem stopila za očimom. Za tako imenovanim hlevom pa sem jo zagledala. Drobna. Prestrašena. Umazana od blata in lastnih iztrebkov, v katerih je revica stala. Povsem nebogljen v ozki ogradi, kjer se je komaj lahko premikala. Obrniti pa se sploh ni mogla, tako je bila ograda ozka.

Kmet ali pač mesar, karkoli je že bil, je dejal z rezkim glasom: »Tale je. Jest na vejm, de nej bi mela dvej lejtj, so mi rjakli.«

Kot prikovana sem zrla v ubogo žival in le od daleč sem slišala njegov glas, ki je govoril: »Ja, takule je, al jo vi uzemate al pa gre jutrp pud nož. Jest tu na bom fojtrau! Škuda fojtra za tulele! Pa še žlaht je, ku sam hudeč. Zdej pa, kuk čte! Da ne bote pol akul govorli, da vam nesem puvedu!«

Verjetno ga je Janez vprašal, če sploh ima ime, ker je možakar navrgel: »Ja pa kuga pa jest vejm! De je menda Atila, al nejki tazga, su rajkl, kuga pa jest tu vejm! Jest mu praven Hudeč!«

»Atila!« sem zašepetala pri sebi.

Zagazila sem v blato in stopila čisto k ogradi. Počasi sem stegnila roko in jo tiho poklicala: »Atila, Atila!« Pristrigla je z ušesi, počasi je dvignila sklonjeno glavico in me pogledala. Tako prestrašen in žalosten pogled je bil to. Prisežem, da je jokala.

Nekaj trenutkov sva si zrli v oči. Še vedno sem imela stegnjeno roko in jo tiho vabila k sebi. Bila sem povsem mirna in zbrana. Nikakor je nisem želela še bolj prestrašiti.

»Pridi, punčka, pridi k meni. Atila. Pa tako lepo ime imaš. Pridi lepa punčka.«

Kljub strahu, ki so ga izdajale njene solzne oči, sem začutila, da mi verjame. Da mi zaupa. In res, premaknila se je bližje k meni. Saj ni bilo veliko, le slab korak, pa vendarle. Lahko bi jo vznemirila, jo še bolj prestrašila. Lahko bi se nezaupljivo umaknila za tisti slab korak nazaj. Lahko bi začela jezno opletati z glavo. Morda ritati in brcati z zadnjimi nogami. Čisto preprosto bi se lahko razjezila tudi na mene. Kajti, tudi jaz sem bila za njo samo človek. Do tega trenutka pa je nesrečna žival očitno spoznala le to, da je človek hudoben. Da ji človek želi zlo.

Nič od tega se ni zgodilo. Povsem mirno je naredila ta majhen korak do mene. Kot da me pregleduje in ocenjuje, se mi je zdelo. Še vedno sem ji tiho in nežno prigovarjala. Počasi sem roko približala njenemu vratu. Bila je povsem »zakrčena«. Mišice na vratu, kljub temu, da je bila precej drobna, so bile močno napete. Bila je v obrambnem položaju. Nežno sem jo potrepljala: »Pridna si. Bravo, tako ja. Le sprosti se. Nič hudega ti ne bom naredila, tako ja, pridna si.«

Razumela je, da je ne bom poškodovala, da je ne bom udarila. Ne vem, če jo je kdo že kdaj v življenju pobožal. Pod svojo roko sem čutila, kako se napete mišice na njenem vratu sproščajo, še bolj se mi je približala. Tako, da sem svojo glavo lahko naslonila na njen vrat in ji nežno šepetala, kako je lepa in kako pridna je. Potrpežljivo sem ji prigovarjala, jo božala, jo ljubkovala.

Čutila sem, kako se umirja. Kako zakrčenost popušča. Kako se sprošča. Kljub temu, da je bila do tega trenutka zanemarjena, da so ljudje z njo ravnali grdo, da je bila tudi tepena, se je neverjetno hitro začela umirjati. Zaupala mi je. Skoraj neverjetno, po vsem, kar je doživela in preživela, mi je zaupala. To milo bitje je resnično potrebovalo le ljubeč dotik. Ali pa? Ali pa je morda začutila, da tudi moje srce krvavi? Da tudi jaz potrebujem ljubeč dotik? Objem? Da sem tudi jaz v resnici ranjena, prestrašena?

Potem pa je svojo lepo glavico nežno naslonila na moje rame. Tako sva nekaj trenutkov stali. Objeti.

Rezek glas je prekinil čarobnost tega trenutka povezanosti med nama: »Ja kua je zdej! Tule al gre z vami, d je uzamete al pa gre pud nož! Ka se zdej grete! Ja pa jade, zdej se

bomo pa še objemal, pa kušval tuki al kua! Jest nejmam cel dan cajta se kle zajbavat z vami! Ka zdej? A se bomo kej zmenli al se ne bomo?»

Janez, ki je očitno ves čas stal za menoj me je vprašal: »Kaj praviš? Bi jo imela? Jo vzameva?»

»Ja,« sem zašepetala brez premisleka.

Atila se je ob grobem glasu trenutnega lastnika zdrznila, našpičila je uhlja, sunkovito dvignila glavo, komaj mi je uspelo dovolj hitro umakniti obraz, da me ne bi udarila. Kmetov glas jo je očitno prestrašil. Bala se ga je. Sunkovito sem se obrnila in pogledala Janeza z prosečimi, že solznimi očmi. Tudi njemu je bilo težko ob tem prizoru. Pogledala sem k mami. Stala je odmaknjena. Vse je videla in slišala. Njen pogled ni kazal ne veselja niti navdušenja. Rekla pa ni nič.

Pogledala sem k Atili. Še vedno je imela visoko našpičena ušesa in tudi mišice na vratu so bile spet napete, kot da je v krču. Zazrli sva se iz oči v oči. In ta njen prestrašen pogled. Govoril mi je: »Reši me! Prosim! Prosim, reši me!«

Janez se je obrnil in šel h kmetu. Začela sta se pogajati. Možakar je postavil zajetno ceno. Mislim, da je bilo govora o dva tisoč markah. Takrat, če si kaj dal nase, se je poslovalo z nemško valuto in cena, ki jo je postavil, je bila res visoka. Janez ga je kar nahrulil, da kaj se gre. Žival, ki jo misli naslednji dan zaklati, res ni vredna toliko. Postavil je svojo ceno, precej nižjo od kmetove. Nekaj časa sta se pogajala in prerekala, potem pa je kmet naveličano zakričal: »Na! Hudeč frdaman! Pol nej bu pa teku! Sam spred oči mi spraute tega vruga, de ga več ne videm!« Podala sta si roke in kupčijo potem obilno zalila in proslavila.

In tako je Atila postala najina last. Z Janezom sva se namreč dogovorila, da plačava vsak polovico, torej si deliva lastništvo nad njo. Kobilica pa da bo v moji oskrbi. Da bom vsak dan skrbela zanjo, se z njo učila in jo sama »ujahala«. In tako je tudi bilo.

Ampak! Ko smo sedli v avto, se je končno oglasila mama: »Hej, vidva brihtna! Vse lepo pa prav! Kje pa jo bosta mela? A kr na Tromostovju?! A si jo bosta u stanovanje gor u tretji štuk prvekla?! Zaletela sta se, ti butl star tumast si pa še aro dal!«

In ja, šele takrat sem tudi sama dojela, da nimamo nobenega prostora, kamor bi jo lahko odpeljali. Janez, ki je bil seveda že kar dobro podkrepljen z domačim »šnopsom« in se mu je jezik prav pošteno zapletal, je zajecjal: »Miša,« tako je namreč v svojih boljših trenutkih klical mojo mamo, »dej, gremo na en vinjak pa pir, pa ti bom vse razložil.«

No, do doma je bilo bistveno več vinjakov in piv, predno je vse razložil. Razumeli nisva popolnoma nič, pa kot se spominjam, tudi ni imel prav nič pametnega za povedati.

Moje misli in moje srce je bilo pri Atili. Nikakor nisem mogla pozabiti njenega »ob-

jema«. To je bila resnično ljubezen na prvi pogled. Naslednji dan, bil je ponedeljek, sem Janezu predala moj delež kupnine. Bil je navdušen sam nad seboj, vinjakov in piv se ni več štelo. Ampak, glej ga, zlomka. Človek je resnično našel prostor za Atilo. Tudi traktor in prikolico, v katero so jo naložili in odpeljali v njen novi dom. Na Barje, na Ižanko. Tam je stal ogromen hlev. V njem pa konji. Atila je dobila svoj pravi varen, skrben, urejen, ljubeč dom. Saj, hlev res ni bil bog ve kaj. Ampak bila je na varnem. Bila je rešena.

Ne spomnim se, ali mi je očim kdaj povedal, kako je vse to organiziral in uredil. Spomnim pa se, da je bilo s kmetom - mesarjem še kar nekaj težav, ker kobila ni bila takoj odstranjena iz njegove ograde in je grozil z zakolom. Na vso srečo je Janez projekt Atila uspešno pripeljal do Ižanke in od tistega trenutka dalje se je zanjo in za mene življenje spremenilo v pravljico.

Žal pa vse pravljice nimajo srečnega konca. Tudi najina ga ni imela.

Sicer je bil to Janezov drugi uspešen projekt v življenju, odkar sem ga poznala. Prvi je bil najino prvo srečanje, ko ga je mama predstavila bratu in meni. Da bi se nekako spoznali, sta naju tega dne odpeljala na izlet, na Visoko, na Tavčarjevo domačijo. Tam pa so kraljevali konji.

In to je bil dan, ko sem se sama prvič srečala s konji. Do takrat sem pač poznala krave, pujske, kokoši, ki sta jih imela stara starša in kamor sva z bratom hodila na počitnice.

In to je bil dan, ko sem prvič v življenju občutila moč in mogočnost sedeti na konjevem hrbtu. Tega dne sem se zaljubila v te mogočne in čudovite živali.

Drobižek, kot sem bila, sem komaj imela noge okobal, tako visok in mogočen je bil konjič, na katerega so me prvič v življenju posadili. Še leta kasneje smo se smejali na moj račun, da ko sem prvič bila v sedlu, sem bila videti kot »klinček za perilo obešat«, ki so ga slabo pritrdili.

Janez, v svojih mladih letih izjemno uspešen tekmovalec v preskakovanju zaprek, je zelo hitro poskrbel, da naju je mama vpisala v konjeniški klub.

Ampak! »Če bosta imela lepe ocene v šoli, bosta lahko hodila jahat! Takoj, ko vidim, da v šoli popuščata, konec! Nema više jahanja! Nema konjev, dokler ne popravita ocene! Zdej pa kok veta in znata!« je bila stroga mama.

Eh, roko na srce, tega pravila se je strogo držala. Ker, na žalost, s šolo si jaz res nikoli nisem bila čisto nič »na ti«. In prav zaradi slabih ocen v šoli mi nikoli ni uspelo opraviti osnovnega izpita iz dresurnega jahanja. In, nikoli nisem bila tekmovalka. V konjeniškem športu mi nikoli ni uspelo popolnoma nič. Nič ni pomagalo vse moledovanje in prepričevanje moje mame, kako zelo nadarjena sem. Pa da bi z lahkoto dosegala vrhunske rezultate, da bi se razvila z izjemno uspešno tekmovalko. Naj se je moja

trenerka še tako trgala in trudila, mame ni premaknila niti za milimeter. »Prvo je šola, potem vse drugo!« je bilo njeno pravilo.

In tako iz mene nikoli ni bilo nič.

Žal sta Janezova »najboljša prijateljca« postala »vinjak pa pir«. To ga je čez nekaj let stalo zakona z mojo mamo, kasneje žal tudi življenja. Saj res ni bil slab človek po srcu, le preveč je bil pasiven. In preveč svojih »bestičev« je vlival vase.

Moja Atila je imela ob meni čudovito življenje. Bila je moja princeska, moja najboljša prijateljica, moja terapevtka v težkih trenutkih. Skupaj sva se učili in spoznavali druga drugo. Ko je prišla v svoj novi dom, je bila prestrašena, zanemarjena, suha. Ob skrbni negi pa je kmalu postala ljubljena celotnega hleva in vseh, ki smo »Ižansko štalo« obiskovali tako ali drugače.

Nikoli ni bila osedlana. Od prvega dne sva se učili. Bila je hitro učljiva in z lahkoto je osvajala znanje. In ko sem jo prvič po kakšnem mesecu dni previdno osedlala, je bila mirna. Ker mi je zaupala. In tudi, ko mi je dovolila, da tudi sama prvič sedem v sedlo, je bilo tako, kot da sva skupaj prejezdili že neskončne kilometre. Bila je ena sama sreča. Eno samo veselje.

Po nekaj mesecih učenja sva počasi iz maneže odšli na terensko ježo. V skupini z drugimi konji in jezdecami se je odlično odrezala. Uživala je v galopiranju z drugimi konji. Uživala je v dirjanju po čudoviti barjanski naravi. In, seveda, jaz sem uživala z njo. Živeli sva popolno življenje.

Zelo kmalu je odkrila skrivnost, kako me vreči iz sedla. In to je postala njena igra. Kadar sva na vso moč galopirali po neskončnih barjanskih travnikih ali odkrivali skrivnosti barjanskih gozdov, je ujela trenutek moje nepozornosti, sklonila glavicico in kot vkopana obstala. Jaz pa preko vihra direktno na tla. Navihanka se mi je posmehovala, naredila krog okoli mene, potem pa me s svojim noskom podrezala, češ: »Ha, pa mi je spet uspelo!« Kdo bi se jezil nanjo, ko pa je bila prisrčna in tako navdušena sama nad seboj. No, seveda da sem bila jezna, predvsem užaljena, da je tako poredna. Pa sem vedno hitro pozabila na njeno navihanost.

Kadar sem iz službe prišla utrujena ali žalostna, me je pričakala z vprašujočim pogledom, češ: »Kaj pa je danes narobe?« Z njo sem se o vsem pogovorila, z njo sem delila vse svoje skrivnosti, katerih nisem želela deliti s svojimi človeškimi prijateljicami. In ona me je razumela. Razumela je kadar sem bila vesela, takrat je bila tudi sama razposajena in navihana. Razumela me je, kadar sem bila utrujena, žalostna. Takrat je nežno položila svojo glavicico na moje rame in se stisnila k meni. Tako mi je povedala: »Vse je v redu. Tukaj sem. S teboj sem.«

Seveda sem jo včasih tudi ujezila. Spomnim se, nekega jutra sem pridirjala v hlev. Dva konja sta se nekako razvezala in sta imela sprehod po hlevu. Takrat je bila moja pozornost usmerjena k njima. Naredila sem napako in nisem šla najprej k Atili. In to je neskončno razjezilo. Ker ni bila najprej ona deležna moje pozornosti, mojega pozdrava, ampak drugi konji.

»Predrznost pa taka, le počakaj, boš že videla!« si je verjetno takrat mislila.

Ko sem razrešila kritično situacija, sem šla dokaj nestrpno v njen del hleva. In ona, meni nič tebi nič, je počakala, da pridem dovolj blizu, potem pa me je močno stisnila ob steno tik pri jaslih. Prav počasi si je privoščila obrok mojih las, ki jih je zagrabila z jezikom. Ker sem kričala nanjo, pa je za vrhunec zelo počasi in prijazno stopila na moje prste in me krepko pohodila. Tako, malo je še obrnila kopito, da je ja še bolj bolelo.

Oh, še veliko podobnih prigod in dogodivščin sva imeli skupaj. Res nama je bilo lepo.

Neko poletje sva sodelovali kot statistki pri snemanju pravega filma v koprodukciji treh držav. Jaz sem bila vitez - bojevnik, Atila pa seveda bojevnikov konjiček. Pa smo se ves dan podili po ogromnem travniku, med drevesi v gozdu, rjovel in vihteli meče, preganjali smo uboge konje po hudi vročini, da smo bili oboji povsem izmučeni. Toliko statistov nas je bilo, da smo bili nepregledna množica. Snemanje je bilo naporno za vse, tako za konje kot jezdece, tri dni smo iz našega hleva vsako jutro še v temi jezdili dolge kilometre na lokacijo, kjer se je snemal film, zvečer pa po isti poti nazaj. Bilo je naporno. Ampak, bilo je doživetje, ki se ga danes z veseljem spominjam, čeprav tudi ti spomini počasi bledijo.

Potem pa je prišlo poletje, ko smo morali Atilo preseliti v drugi hlev. Lastnik in najemnik sta si skočila v lase, vsi, ki smo imeli svoje konje v hlevu pa smo zelo na hitro dobili odpoved.

To je bilo poletje, ko so mene lovili in me delno tudi ulovili »bliski, strele in gromi«. Posledice in poškodbe so me »prizemljile« iz sedla.

In to je bilo pozno poletje, ko je moja Atila v sebi nosila svoje prvo novo življenje.

Konec tega istega leta je tudi v meni začelo rasti moje prvo novo življenje.

In prišla je pomlad, ko sva obe s trebuščki, vsaka je pod srcem nosila svojo novo srečo, stali objeti. »Štalski« so me svarili, naj v tem stanju nikar ne hodim v njene jasli. Nekaj mesecev se nisva videli in da je lahko nevarna. Da bo ritala, me stisnila, da me bo poškodovala. Ampak jaz sem vedela, da bo vse v redu. Popolnoma sem ji zaupala. Tako kot je ona zaupala meni. Ko je zaslišala moj glas, je pristigla z ušesi. Obrnila se je in me pogledala. To je bil spet, tako kot prvič, žalosten in prestrašen pogled. Stopila sem k njej, v jasli. Svojo nežno glavico je tako kot prvič, ko sva se srečali, položila na moje rame.

Dolgo sva stali tako objeti, nihče naju ni motil. Kot da sva slutili, da je to zadnjič. Da je bil to najin zadnji objem. V hlevu je bila tišina, le tu in tam zamolkel rezget.

Atila je postala mamica za zelo kratek čas. Njenega žrebička so zastrupili zlobni ljudje. Zaradi spora tretjih oseb, s katerimi midve nisva imeli prav nobene zveze. Njo pa so ukradli iz hleva in jo odpeljali. Samo zato jim je uspelo, ker je bila tako nežna, prijazna in zaupljiva. Samo zato, ker sem jo jaz naučila zaupati, verjeti, da na svetu obstajajo dobri ljudje.

Revica, kako zelo se je zmotila. Odšla je. Tokrat čisto zares. Tokrat za vedno. Njeno življenje se je končalo prav tam, od koder sva jo z Janezem rešila. V klavnici ...

Ah, kakšni spomini.

Zrem v najino fotografijo. Solze kar same tečejo, v grlu me stiska, v srcu kot da se mi trga. Kako sva obe veseli. Srečni. Kako se moja Atila smeji, ko ima svojo lepo glavico položeno na mojem ramenu, jaz pa jo z roko objemam čez nozdrvi. Mlada, pogumna, ponosna, srečna nasmejana.

Samo ena stara zbledela fotografija, ki govori svojo zgodbo.

Moja čudovita Atila.

In jaz, tista srečna nasmejana deklica.

Takrat. Več kot štirideset let nazaj.

Danes pa ... ah, danes ...

Karmen Molan (Atila)

Razpada dan

terase vsakega poznajo
avgustu zbrusili smo tla
razdrevenela usta konjaka
kozarec
zdaj veš, da je večer
da nama uhaja iz besed

luskina belih morij
– – in razdalje

Korali

V mojo tišino
je prinesla sence kot bi jih

odtrgala od zvonov

Moje telo je umila v globoki vodi
potopila srce
v zapravljeno kadilo

Z jesenjo kanila bo vate slutnja

o dolgi brezobličnosti
o poogleneli vodi, ki te ne pozna

Nabral boš svoje sušje
Vrnil se na prag

in zašepetal
vse je drugje

življenje ostani

Brezbožje vrtnice

v meniški sobi

Le ona raste v brezbesedju

In se na trnju uči
sklanjati tišino

Konec februarja

Slišiš gruljenje na strehi?

Slišiš, kako se z jutrom v nas večajo prepadi?

Po kapljicah, nepredvidno,

padamo v zavest sveta.

Eliška Škaler (007)

LENUH

Glej ga, tam pred hišo
v obloženem fotelju sedi,
okoli njega pijače in razne jedi.

Do dela nima prave volje
pravi, da jutri bo z delom začel,
a vem, kako nič ne bo počel.

Ves dan mobitel pri roki ima,
in tam lepe ženske privošči si,
da si kaj okoli hiše uredi, tega on ne bi.

Okoli hiše so opeke na vse strani,
umazan avto, papirji in visoka trava,
samo za delo nobena ura ni prava.

Ves dan pred hišo počiva,
včasih komaj kakšno besedo izusti,
najsrečnejši je, če se spancu prepusti.

Josip Fabina

»No?!«

»No?!« je rekla mama,
ko sem pripeljala domov mladega mucka.
»No?!« je rekel oče,
ko sem pripeljala domov svojega fanta.
»No?!« je rekel brat,
ko sem si sposodila njegovo kolo.
»No?!« sem rekla vsem,
ko sem šla v svet.

Marija Špringer

V LONDONU

Včasih v mislih ...
Si zaželim da se vrnem
Sprehajati se po ulicah Londona
Ampak bojim se, zelo bojim ...
Da se ne bom mogel vrniti nazaj.

Iskajoč svoje sledi
Za vedno propadle mladosti
In izgubljenih sanj
V objemu občutka, prelazim
Počasi čez most reke Themse
Puščajoč za seboj nevidne
Sledi preteklosti za seboj ...

Stojim na vhodu postaje Waterloo station
Kot revež sam ...
Pogledujem in vidim kako sonce zahaja
Kot da je v meni občutek
Nekateri tihi ritem odmeva
Moje propadle generacije ...

Ali tudi danes dežuje v Londonu?
Jaz pa nimam dežnika!
Ali bom tudi danes ves mokar in pokisel
Kot tega oktobrskega dne leta gospodovega 1972.

Ivan Korponai

SRCI STA SE ZLOMILI

Misliš nanjo in
kaj sta dala drug drugemu.
Misliš na to,
da si jo ljubil
in kaj je to pomenilo.
Srci sta bili eno,
bili sta združeni.

Potem sta se zlomili.
Počili sta.
Kri se je razlila v temo.
Pot se je razparala.
Vendar odtrgane niti ostajajo,
kjer se je oblačilo raztrgalo.

Irena Mali

MIŠKA LIZI

V vasi na sotočju dveh rek, kalne Save in zelene Krke, je sredi vasi nad skupnim vaškim vodnjakom stala zidana stavba, ki je v obdobju gospodarskega razcveta služila kot klavnica in mesarija. Imela je veliko klet, ki je v zimskem času hranila kmetijske pridelke krompirja, zelja, repe, kolerabe, korenja in tam v kotu čebriki kislega zelja in repe. Ob dobrih letinah v vinogradu tam na sončni strani Šentviške gore je priromal v to klet manjši sodček črnine, ki ga je pil gospodar in trgovski obiskovalci.

Hiša je bila neko obdobje prazna. Obrt mesarstva ni več dajala pričakovanega dobička, zato je bilo potrebno po gospodarjevi smrti najti nekaj novega. V prvi del hiše z veliko sobo, manjšim štibelcom, črno kuhinjo z veliko kmečko lončeno pečjo, široko in prostorno vežo, tlakovano z žgano opeko, se je naselila številčna družina petih otrok in staršev. Ljudje so govorili, da se je tudi on, no, oče te družine, ukvarjal s trgovino. V drugi del hiše, to je prostor, kjer je bila včasih klavnica in mesarija, z dodatnim prostorom nekdanjega skladišča, se je naselila družina, ki je v bližini gradila novo hišo. Srednji del, dve sobici, sta ostali za starko, ki je pokašljevala noč in dan, molila, da bi dočakala lep in miren odhod s tega sveta. Eno sobico si je zadržal lastnik stavbe, ki je že pred leti odšel v večje mesto in celotno hišo oddajal podnajemnikom.

Tam zadaj, z dvoriščne strani so vodila vrata v manjši hlev, primeren za dve kravi. Tako je hiša naseljevala do osemnajst duš, ki se niso veliko družili, ker je to preprečeval čas pred vojno, med samo vojno, kot tudi po njej. Čas ni bil naklonjen udobnemu življenju. Ljudje so porabili denar rezerve, prodali ali v vojni izgubili še tisto malo, kar so imeli. V vasi ni bilo bogatašev. Kmetje, ti so bili v večini, so od ranega jutra do pozne noči delali na polju, vinogradu, gozdu, oskrbovali živino. Otroci v vasi so se družili ob igri na spodnjem in srednjem trgu, pri obeh studencih in na kantonih. To so bili štirje večji izklesani kamni ob cesti proti cerkvi. Ti kamni so nekako narekovali igre na popeskani cesti, kot so bile pismo, bližanje kamnov, zbijanje kamnov in tisto, priljubljeno, zemljo krast. Slišati je bilo besede iz otroških grl, napovedujem vojno Nemčiji, in že je po zraku letela paličica v enega od soigralcev.

Fantiči in deklji, vsi v kratkih hlačah, običajno bos, brez spodnjic, bistrh pogledov, so se prepirali za centimetre prostora neke države, ki je izgubljala vojno.

Bil je to čas pomanjkanja živil, obleke, zdravil ... brez razkošja. Tudi naši prebivalci velike hiše sredi vasi so čutili splošno pomanjkanje. Kruh, z namazom svinjske masti, posut z drobcem sladkorja, je bila bogata malica, večkrat tudi večerja, če ni bilo močnika z mlekom. Kruh je bil shranjen, zavit v krpo, v predalu mize, rezala ga je mati. Po koščkih!

Otroci so pazili na vsako drobtinico, da ni padla na tla.

Tam, v podu in stenah hrastovih opažev, prekritih z leskovino, preklano in pribito, ometano z malto plevela in ilovice, je bilo nekaj majhnih hišic z miškami. Pridno so škreblyale v steni, saj so si ustvarile poti, nevidne očem prebivalcev. Običajno so prihajale v prostore v nočnem času, ko so prebivalci spali. Matere, gospodinje, so strogo pred spanjem naročale, da nihče ne nosi kakšnega koščka kruha v posteljo, ker ga bodo tam našle miške. To je bilo res! Miške so bile nadloga, ki je ob iskanju hrane uničila shranjeno moko, proso, pšenico in koruzo v vrečah na tleh, policah in celo tisto visečo pod stropom.

Joškec je pripovedoval, da si je on zapomnil miško, ki je bila bolj zvedava, ki je imela bolj prišiljen gobček in je vedno prihajala iz iste luknjice v podu. Dal ji je ime Lizi. Ime je izbral zato, ker je opazil, da je miška prišla ven iz poda tudi podnevi in takoj pričela lizati kapljice mleka ali kave, če je komu od otrok kaj kapnilo na tla. Počasi so se že vsi navadili na to miško, ki je spretno brzela ob bosih nogah od enega do drugega in zrla proti mizi, če bo kaj kanilo na tla. Otroci so jo vzljubili in ji skrivoma na tla spuščali drobtinice kruha, ki jih je prijela s prednjima tačkama in nosila v svoj gobček obdan z brčicami. Bila je zares posrečena, otrokom igrača, materam nadloga, očetom pa stalni izziv, da se jih hiša znebi.

Lizi je tako kar mirno živela v jesenski in zimski čas. Spomladi, ob toplem soncu, je hodila ven na dvorišče, vrt in sadovnjak. Tam je bilo več hrane v semenih trav, peškah in koščicah sadja, zato si je tam našla ustrezno skrivališče in je v hišo prihajala le ob dežju. Otroci so to opazili in drug drugemu šepetali: »Lizi je prišla, a si jo videla, mati ne sme zvedeti, ker bo takoj v luknjo v podu nalila kropa.« Igrača, ta Liza. Ja, vedeti je treba, da takrat ni bilo še plastike in vseh teh plastičnih igrač. Otroci so se igrali s predmeti, ki so jih našli okoli sebe; kamenčki, vrvice, paličice, orehi, lešniki, kostanji ... si peli in pripovedovali zgodbice.

Ena takih je bila zgodbica o miški Lizi.

Verjamete vanjo. Tako je bilo nekdanj v stari, veliki hiši, sredi vasi na sotočju rek.

Jože Pečnik

ZA JECLJAVE

Kaj se, kaj se, kaj se dela, kaj se dela, sta se vnela?
Kaj te, kaj te, kaj te briga, kaj te briga konjska figa.

Mešaš, mešaš, mešaš maso, mešaš maso za kolobaso?
Pol klo, pol klo, pol kolbase, pol klobase baše vase.

Tole, tole, tole meto, tole meto za omleto?
Pa la, pa la, palačinke, palačinke, debelinke.

Kam be, kam be, kam bežati, kam bežati, po solati?
Pri di, pri di, pridi k meni, pridi k meni konj zeleni.

Na ma, na ma, namazala, namazala, da bo zala?
Belo, belo, belopolto, belopolto kožo žolto.

Kje ´ma, kje ´ma, kje ´ma tisto, kje ´ma tisto rdečo glisto?
Na tre, na tre, na trebuhu, na trebuhu in kožuhu.

Gre mo, gre mo, gremo tja, gremo tja, kjer smo doma?
V novo, novo, novo mesto, Novo mesto je za cesto.

Kre ga, kre ga kregala, kregala sva se midva?
Pri ma, pri ma, primazala, namazala in skloftala.

Ka ta, ka ta, katastrofa, katastrofa naju voha?
Gre po, gre po, gre po zlu, gre po zlu, ko si na dnu.

Mi dva, mid va, midva sva, midva sva zdaj skregana?
Glej ga, glej ga, glej ga bika, glej ga bika, kot se šika.

Bom te, bom te, bom te našla, bom te našla sredi kašla?
Me ne, me ne, mene boste, mene boste sredi hoste.

Jeca, jeca, jeca krava, jeca krava ta kozlava?
Kar naj, kar naj, kar naj jeca, kar naj jeca, saj se heca.

Miran Jenko

ZAPIS

Zimsko jutro.
Bežno srečanje.
Stisk roke,
toplota
obrazu
na obrazu,
topla sapa,
sočasnost
ritma srca.
Pogled
izza zavese.
Zapis
v ozadju
modrine oči,
dramilo
neznanega.
Vlak
je zapiskal
za izstop.

Jožica Kapele

NIČ PRETRESLJIVEGA

Nič pretresljivega.
Jutro je hladno,
trole vozijo z dvominutno zamudo.

Moj zajtrk isti kot zadnjih sedem let
in zato je najbrž
zdaj ljubezen do rutine
že nepremostljiva.

Ljubljana je polna norcev
in lepih ljudi.
In kombinacije obojega.

V tokratnih sanjah
si se sklanjal nad knjigo.
Ni mi uspelo ujeti naslova
ali vsaj avtorja.

Nič pretresljivega.
Jutro je hladno,
trole vozijo z dvominutno zamudo.

Enja Podboj

SIJAJ

Ni svetloba.
Ni odsev plamena.
Ni skrivnostna iskra.
Ni sončni zahod na vodni gladini.
Ni odblesek nebesnega utrinka na obzorju.

Ni zlato.
Ni bleščeč diamant.
Niso brušeni stekleni kristali.
Ni biser, ki ga rodi bolečina školjke.

Ti si.

Pogled, ki me nariše.
Tvoj smehljaj, ki zaigra med nama.
Tvoj poljub, ki ugasne svet in prižge bližino.

Nič na svetu ne sije tako
kot ljubezen.

Dragica Šteh

REZI IN JOŽE - GRlici

V sosedovem vrtu raste stara mogočna breza. Njene suhe veje, raskave kot starkine roke, segajo daleč čez mejo v naš vrt. Od vrha do tal je obrasla z bršljanom, tako da je le po konicah vej še prepoznavna njena identiteta. Že leta kljubuje v tem vrtu – lastniki so se menjali, ona pa je ostala. Navzven groba in izsušena, videti kot ogromen stvor, v svoji notranjosti pa skriva živo in toplo zavetje pisani družčini raznovrstnih ptic.

»Slišiš ptičke?« me vpraša tašča, ko stopim na teraso.

»Kako lepo pojejo,« nadaljuje, še preden odgovorim. »To je zato, ker jih ti hraniš. Hvaležne so ti. Prej jih nikoli ni bilo toliko.«

Seveda jih slišim, si mislim. Preseneča pa me, da jih sliši tudi ona – njen sluh je bil že skoraj povsem opešan in najin pogovor vse težji. Posedena globoko v stol na terasi, z nogami na leseni pručki, se moja tašča Rezi nastavlja soncu in tone v svoj svet. Leta in težko življenje so naredili svoje. Nekoč zelo družabna ženska, zdaj starost najraje preživlja v miru, obkrožena le s peščico najbližjih.

Ko je naš Matej odšel študirat v Ljubljano, je Terezija, kot ji je uradno bilo ime, že dopolnila osemdeset let. Postajala je vse bolj potrebna pomoči, zato sva se z možem odločila, da se preseliva nazaj v domači kraj. V zgornji etaži njene hiše sva si uredila svoj dom, v spodnjem pa je ostala ona. Teraso in vrt smo si delili.

Mož se je dolgo upiral selitvi. Bal se je, da ne bo miru, da se bo mama vmešavala v vsako stvar. Sama sem jo doživljala drugače – prijazno, ustrezljivo, krhko, letom primerno.

»Kaj hudega mi lahko stori osemdesetletna ženica,« sem si mislila naivno. A življenje pod isto streho hitro pokaže, da je sobivanje nekaj povsem drugega kot le priti na obisk. Rezika je bila skromna, a izjemno gostoljubna ženska. Najbolj je uživala, ko je hiša zaživela in je njeno omizje do zadnjega kotička zapolnila njej ljuba družba. Takrat si je že navsezgodaj privezala predpasnik, si spela lase in se lotila dela. Kako je v skromni kuhinji zmogla pripraviti toliko slastnih jedi, mi dolgo ni bilo jasno. Danes vem, da je bila skrivnost v ščepcu ljubezni, ki ga je dodala vsaki jedi. To je bil njen način izkazovanja naklonjenosti in topline, ki so se sicer skrivale pod trdo lupino njene osebnosti. Verjela je, da dobra hrana pomeni zdravje – zato od njene mize nisi nikoli odšel drugače kot sit kot polh, da si se komaj premikal. Vnuki so jo oboževali, razvajala jih je, kolikor se je le dalo.

Njena življenjska pot ni bila lahka. Po odraščanju v času vojne in življenju na vasi se je preselila v mesto, kjer si je ustvarila družino. Družinska idila ni trajala dolgo – mlada je ovdovela in ostala sama z dvema majhnima otrokoma. Otroka sta postala njen temelj in

njena največja moč. Vse do konca je ostala sama, njima predana. Ob moji selitvi v skupen dom je bila še precej živahna – hodila je po opravkih, urejala vrt, kuhala. Z leti pa so ji moči pešale, vse bolj se je umikala v svoj mir. Njeni izhodi so se skrčili samo še na frizerja in zdravnika. Vedno je bila rada urejena.

V času sobivanja sem večkrat ostala brez službe. To je pomenilo, da sem imela več časa in bila veliko sama z njo. Pogosto sem se morala prav prisiliti, da sem šla v spodnji del hiše. Sama sem se borila s svojimi demoni, ona pa je hrepenela po družbi. Njena vprašanja, povezana s starostnimi tegobami, in ponavljanje istih pogovorov so mi jemali moč. Lezla je v demenco, komunikacijo pa je dodatno oteževala še njena gluhost. A kljub temu sva veliko presedeli skupaj – ob kavi na terasi ali ob mizi v kuhinji. Pогоvarjali sva se o vremenu, kaj bova kuhali, ugibali, katera ptica sedi na brezovi veji. Ko je popila kavo, je skodelico obrnila okrog, počakala, da se je vsebina malo posušila, jo nato obrnila nazaj in rekla: »Daj, poglej, kaj mi kaže? Bo kaj denarja?« Ob tem sva se obe glasno zasmeli. In vedno sva se strinjali: radi sva sami in nikoli nama ni dolgčas. Ker sem že dolgo raziskovala energijske tehnike in redno meditirala, me je večkrat prosila za pomoč. Ona je bila prva, ki me je zares spodbudila, da začnem svoje znanje uporabljati v praksi. Spomnim se, kako je v bolnišnici svoji hčerki naročila: »Povej Betki, da vem, kdaj mi je delala terapijo. Kar vrglo me je pokonci, čutila sem toploto in potem mi je bilo res lažje.«

Takrat sem razumela, da naju veže nekaj več.

Napolnila je devet desetletij. Nekega februarskega popoldneva je kmalu po obisku mojega moža za vedno zaspala.

Med pripravo njenega pogreba sta mož in svakinja želela, da ji napišem govor v slovo. Branila sem se, bala sem se, da ne bom znala ujeti vsega, kar je bila. Da bom v besedilo preveč vpletla svoja čustva, ki so bila drugačna od tistih, ki so jih čutili njeni otroci in vnuki. A ko sem pisala, sem jo začela dojemati drugače – ne več kot taščo, ampak kot žensko iz mesa in krvi, s strahovi, skrbmi in z močno željo po življenju. Ugotovila sem, da sva si v marsičem podobni. Uzrla sem jo iz druge perspektive, odpustila napetost in neizrečeno med nama ter se spravila sama s seboj.

Med branjem govora na pogrebu sem iskreno mislila vsako izrečeno besedo. Videla sem le lepoto, povezavo med nami in vse, kar nam je dala. Kako bi lahko mislila grdo o njej, če pa sta jo otroka in vnuki imeli iskreno radi? Če je vzgojila moža, ki ga ljubim? Ptice so mi bile od nekdanj ljube. Zame skorajda ni lepše glasbe od njihovega petja. Rada, zleknjena na sedežni, zrem skozi balkonska vrata, kjer je na ostrešju pritrjena

ptičja krmilnica. V njej je vedno pravi živ-žav. Opazujem liščke, siničke, taščice, dleske, brgleze, vrabce, včasih priletita tudi kos in žolna. Redno jo polnim, vse leto. Prezimujejo v sosedovi brezi, hranijo se pri nas – in tako ostanejo.

Verjamem, da so ptice bitja, ki prenašajo sporočila med svetovi. Verjamem, da pokojni nikoli zares ne odidejo.

Kmalu po taščini smrti je k nam začela prihajati grlica. Prej je nikoli ni bilo. Najprej je sedla na telefonsko žico razpeto nad vrtom in nepremično zrla v hišo. Včasih je obstala tam celo uro, tudi v dežju. »Glej, Marjan,« sem rekla možu, »tvoja mama je prišla na obisk. Najbrž preverja, če je z nami vse v redu.«

Čez čas se ji je pridružila še druga. »Poglej,« sem dodala, »danes je pa še očeta pripeljala s seboj. Si bosta skupaj ogledala, kaj smo postorili v času njune odsotnosti.« Tako sta ostali. Dali smo jima imeni – Rezi in Jože, po moževih starših.

To pomlad je moj oče izdelal novo, večjo ptičjo hišico. Videti je kot pravi ptičji hotel. V njej se preriva še več ptic kot kdaj prej. Na naše veselje pa sta se opogumili tudi grlici – zdaj vsak dan priletita v hišico in se hranita v njej. Največkrat kar skupaj.

Ko s svojim melodičnim glasom napovesta svoj prihod, hitro stečem v shrambo, da jima nasujem svežih semen. Ob tem me preplavijo povsem isti občutki, kot takrat, ko je bila tašča še živa in sem njej pripravljene obroke nosila v spodnjo etažo.

Čeprav Rezike že nekaj let fizično ni več med nami, naša komunikacija nemoteno teče naprej. Prepoznam jo v ptici v svoji krmilnici in tudi v brezi čez plot v sosedovem vrtu. Navzven raskava in groba, v notranjosti pa živa in topla – varen dom za vse ptice, ki so bile meni in njej tako ljube. Ni naključje, da se najini svetovi stikajo prav skozi te per-nate popotnice med dimenzijami.

Ko pade noč in mesto ovije tiha spokojnost, ostane le še ona – breza, tiha pričevalka številnih zgodb. Občasno zvezde osvetlijo njeno podobo da njen obris vrže temne sence na naš vrt.

Rodi se nov dan in z njim novo upanje, nove zgodbe ...

Elizabeta Šmit

VEZ

Moč narave,
prvobitna energija,
občutek povezanosti,
pripadnosti.

Nevidne niti se pretakajo v nas,
nas družijo, zdravijo,
osrečujejo.

Pogled v oči vzpostavi zaupanje,
poveže na videz nezdržljivo.

Človek, žival, narava ...

Hvaležnost napolni srce,
vsi smo eno,
del edinstvenosti.

Ohranimo vez.

Lilijana Zvonka Grahek

UTRIP

male kroglice
nevidne ampak robate
mi tečejo po žilah
kot krušne drobtine

raztapljajo se
v neprepoznavno
ki v zavojih
zasušeno škrta

lakotno jih srkajo
napeti živci
ne da bi vedeli

da jih poji umiranje

Dragomila Šeško

PUSTI ME, NAJ LJUBIM

Srce hrepeni po divjini –
razmršeni lasje ljubijo vihar,
kot mahagonijeve listi,
potujejo skozi zračne mehurčke,
da v ničem ustvarijo pramene svobode.

Koraki ne spotikajo se ob kamenje,
lahki so in s prožnostjo
prehajajo čez tlakovane pregrade.
Tudi oni ljubijo vihar -
kaj če ga ne bilo bi,
vodili bi brez občutka
v neskončno ravnino.

Noč je,
dotiki tvojih čutnih mešičkov
so mi že davno segli v podkožje.
Kljubujejo mi,
ko luna po poti urinih kazalcev
kaplja v gladino.

Spokojnost prevzema naravo -
svet je kot mirna plahutica,
priklenjena na vrh sredi ozvezdja.
Zaman čakam trenutek
njenega povelečevanja.

Odnesi mi misel vihar,
pusti me, naj ljubim,
ljubim, kot hočem sama.
Pusti me, naj ljubim.

Ljubim.

Emilija Šterlek

OPAZOVANJE

S ficka nastane res drobiž.
S fige raste figa lepa
S prijaznosti veselje kima,
a realnost rojeva poželenje.

Čarobnost kroga se vrti
barvna paleta hitro oživi
Risba dela zgodbico,
pevci pa zabavico.

In končno pride do veselja,
še kakšna sreča se rodi
Ljudsko pesem obudijo,
celo dobro hrano popestrijo.

Zabave skoraj ni še konec:
še fotograf dogodek piše.
Življenje pestrost nam pokaže!
Za vsem se žlahtnost razcveti!

Duška Lah Peček

VETER Z JUGA

veter z juga,
prš dežja,
črni vrani,
tujca dva,

pesek z juga,
up duha,
v sivi dalji
begunca dva,

sence z juga,
nemir duha,
solza z juga,
vest sveta.

Antonija Amon

V DALJI

V dalji nočni,
tam na gori
v pozni uri lučka še brli ...
Se sprašujem,
kdo le v februarški noči,
globoko v gori,
kjer nikogar zagotovo ni,
kdo,
le kdo še tam živi ...

Morda je sreča,
morda ljubezen moja,
morda pa nočni le privid zmajevega očesa
iz mirnogorske duplje opozoriti me želi,
da njega budno oko še vedno b'di nad belokranjskimi ljudmi.

Mladen Babič

OZKA STEZICA

Postoj, prijatelj,
s teboj bi rada pokramljala,
nič ne oklevaj,
ko nekaj zase narediš,
vse lažje po tem postoriš.

Zato pojdiva v naravo,
ona ne sprašuje,
kdo si, kaj imaš,
ona daje enako za vse ljudi.

Pa sva stopila na ozko stezico,
naju je popeljala
na prosojno ravnico.
Tu postojva, spočijva noge, čas preživiva,
da se pogovoriva in prijateljstvo utrdiva.

Anica Mušič

PRELUKNJANE BANKE

O, preljube naše banke,
strici iz ozadja
izpraznili so vaše danke.
Tudi tetke v marmelado
so prste namočile,
si življenje osladile.

Na pojedino
še babice so povabili
in na vnučke niso pozabili.

Jih prijatelji častijo,
njim v bran hitijo,
da pravici oči zameglijo.

Sladka taka je pogača,
a z grenkim priokusom.
Se to spleča?

Preluknjane banke,
se v solzah topijo,
ovčke pohlevne luknje mašijo.

Žalujoči ostali
z molitvijo
v prazne zvonove strmijo

Bim- bam-bim-bom,
zvon ena, zvon dva,
sta k vragu odšla.

Albina Sonja Štraus

KAMNI MOJE MLADOSTI

(odlomek je iz nastajajoče knjige)

Kamen, še ta kamen, v vodi se obrne,
le mladost se moja nikdar več ne vrne.
(narodna pesem)

S kamni sem povezana že iz otroštva. Topel kamen mi je bosonogi deklici božal stopala in v stiku z njim sem ga začutila kot del sebe, čeprav sva bila dva, kamen in jaz. Moje popotovanje po tem svetu se zaključuje, zato sem začela slovesovati. Pisanje je tudi slovesovanje; to je nova beseda v slovenskem jeziku, ki pomeni pospravljanje. Izraz ne velja le za odstranjevanje šare iz predalov, ampak zapis spominov, ki nekje v meni žive in bodo morda ohranjeni, če bodo zapisani. So iz posode mojega ustvarjanja, ki jo napolnujem, da bi se zapisana beseda morda izlivala tudi drugim.

Spominjam se kamnov iz mladosti, pečin, čeri, skalovja, kupov kamenja za gradnjo hiš, s tal pobranih kamenčkov. Cestni kamni, miljniki, obcestni kilometrski kamni, predhodniki današnjih prometnih znakov, so pripovedovali, kje gre cesta in kako dolgo pot smo prehodili ali prevozili. Nikjer ni več obcestnikov, morda je še kakšen v zapuščenem grabnu zasut na robu ceste; namesto njih so postavljene pločevinaste table. V otroških letih sem se na obcestnih kamnih, kamnitih sedežih odpočila, ko sem hodila iz mesta do naše vasi. Nekateri so bili sklesani iz kamna, sodobnejši so bili že betonski. V našem opuščenem kamnolomu, ki smo ga imenovali Pruh, so dihale umirajoče skale s kalcitnimi kristali in sevale tople valove Zemlje. Oblikovane so bile v štrleče kamnite podobe, ki sem jih okrasila s svojo domišljijo. Razpoke pečin so bile napolnjene z rdečkasto prstjo, kamnine z žilami kremenca so se iskriale v žarkih sonca. V kamnitih špranjah so živeli škratje, palčki pomagalčki, kadar niso bili v pravljičah in kačja kraljica se je grela na vroči skali. V zarezah skal in na melišču so rastle drobni kristali kalcita, se svetili v soncu, kot da so skale posute z zlatom.

Za našo vas je značilna kraška pokrajina z razjedenim kamenjem. Oče mi je pripovedoval, da se je Bogu, ki je prihajal iz Gorjancev, strgal koš s kamenjem, ki se je razsulo nad našo vasjo, in zato je bil kamnati svet poln skal, pečin, kot bi jih veter napihal z vseh strani. Pod travnatim hribom, prepredenim z vrtačami, so odkrili ozek rov poln kamnov iskrečih oblik, ki je menda povezan s skrivno potjo, ki se končuje ob bregu Krke. Pred

sto leti so rov odkrili in nekateri vaščani so lesketajoče kamne - kapnike odnašali in želeli raziskati rov, a lastnik zemljišča ni dovolil in je vhod zagradil s skalami. Skrivnost je še vedno zakopana. Verjela sem, da v podzemlju hriba domujejo čarovnice, saj je še Valvasor zapisal, da v jame kraškega sveta prihajajo ponoči na posvet. Tudi šolski izlet v skriti svet Postojnske jame v kraško podzemlje, kjer cveti kamen in se voda spreminja v kamen, se je odprl z vsem svojim krhkim nakitom in me navdušil. Kristalizacija raztopljenih rudnin, jamsko mineraloško bogastvo, stalaktiti, stalagmiti, stebri, zavese in jamski biseri so me očarali.

Pregovora »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača« in »Tisti, ki je goro prestavil, je začel z drobnim kamenjem«, nenehno na ustih moje mame, sta se mi močno vtisnila v spomin. Izrek iz evangelijskega odlomka o Mariji Magdaleni, ki so jo pismouki in farizeji imeli za prešuštnico in jo hoteli kamenjati, je naredil name velik vtis. »Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo!« je rekel Jezus. S pregovornimi besedami sem opravičevala tudi svoje drobne otroške prekrške.

Zdravili so me s kamnom. Če me je pičil insekt, je mama navezala na mesto pika mrzel kamen z namenom, da bo izvlekel iz vboda strup. In res ga je. Čez nekaj časa ni bilo več sledi ugriza. Navada je ostala, le zdaj si pomagam s kristalno geodo.

Dobrodejni so spomini na kamniti studenec v naši vasi. Studenčnica je bila drugačna kot tista iz vodovodne pipe. Zajeta studenčnica se je zbirala med kamnatimi stenami, energija kamnov se je vtisnila vanjo in ji dajala svojstven, edinstven vonj in okus. Bila je osvežujoče sveža, nevsakdanja.

V nižji gimnaziji sem v vitrinah na šolskih hodnikih opazovala geološko zbirko fosilov, mineralov, kamnin, ki so bili učni pripomoček šole. Zbirka se v spomin Ferdinandu Seidlu, rojenemu v Novem mestu (1856-1942), imenuje Seidlova geološka zbirka. Profesor Seidl je na novomeški gimnaziji poučeval nekaj let kot upokojeni profesor. Ukvarjal se je z geologijo, veliko je hodil po terenu in se zanimal za geološko zgradbo raznih delov Slovenije. Bil je član Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Za geološko zbirko je skrbel profesor Viktor Fabian, ki je pri pouku uporabljal vzorce iz zbirke. Kamni v vitrinah me niso razveseljevali, ker so bili opremljeni s številkami in nekakšnimi formulami iz velikih črk in števil, kar mi ni bilo ljubo, ker števil nisem marala. Apnenec, kalcijev karbonat, gradnik mojih polžjih hišic je bil zapisan s formulo CaCO_3 . Imena kamnov, različna po barvah in oblikah, so bila na listke vpisana s čudnimi imeni. Bolj kot kamni v vitrinah me je razveseljevala pri pouku slovenščine pesem Srečka Kosovela o kamniti pokrajini: »Zakaj v tej pokrajini kamniti / je vse lepo in prav, / biti, živeti, boriti se / in

biti mlad in zdrav.«

Veliko veselje se je izlilo name na šolskem izletu, ko smo šolarji obiskali skrivnostni svet rudnika živega srebra v Idriji. O živem srebru, edini tekoči kovini na svetu sem vedela samo to, da se železna krogla zaradi gostote živega srebra ne potopi v njem in da se ne smem dotikati raztresenih kroglic razbitega toplomera. V Idriji, globoko pod zemljo, kjer plešejo škрати, sem začutila zgodbe stoletij prelitega znoja in žulje idrijskih rudarjev, slišala zamolke udarce krampov. Pot nas je vodila skozi osvetljene rove do skritih koticov z dragoceno cinabaritno rudo in kapljicami živega srebra. V črni temi se mi je iz kota globokega rova prikazal jamski škrat »berkmandelj«, ki je pogosto ponagajal rudarjem. Po pripovedi je živo srebro v Idriji odkril škafar okoli leta 1490, ko je v studencu namakal leseno posodo, v katero se je s curkom studenčnice nateklo živo srebro. Tudi idrialit, izredno redek mineral, imenovan po Idriji, domuje v rudniku. Mladostni vtisi po obisku rudnika so bili izredni, še vedno mi ostajajo v spominu. Tudi moja maturitetna naloga na ekonomski šoli je imela naslov »Ekonomski položaj idrijskega rudarja čez stoletja«. Bila je odlično ocenjena, seveda sem morala v njej uporabljati le realne ekonomske prikaze in domišljija v njej ni imela prostora. Kapljice živega srebra, ki še polzijo iz črnega skrilavca, kapljajo v slovo. Rudnik so zaprli leta 2007.

Sij kamnov v dlaneh me spominja na svetlobo iz zgodbe o vžigaličarki Hansa Christiana Andersena, o prezebli deklici, ki je stisnjena ob kamniti zid z otrplimi rokami prižigala vžigalico za vžigalico. Ko ji je vzplamtela med prsti, je za trenutek v čudoviti svetlobi videla vse svoje neizpolnjene želje.

Prižigam kresilne kamne, virtualni sij svojim kamenčkom.

Kamni, ljubezen moja, iskrite se v pojemajoči svetlobi mojega večera!

Rezka Povše

VRT VESELJA

Moje polje, moj vrt,
visoke grede, gredice,
košček raja, sprostitev,
stik z naravo, molitev.

Tu ustvarjam, delam,
ne čutim bolečin,
ustavi se čas,
lahko tudi mislim na glas.

Pogled na rastline,
vsak dan rast, cvetenje,
nato venenje in minevanje,
čas za počitek in nov začetek.

Tu spoznaš čar življenja.
Začetek rasti, otroštvo.
Cvetenje, čas mladosti,
plodovi in konec.

Gredice tiho šepetajo,
kako so bile oskrbovane,
tožijo ali izkazujejo ljubezen,
podobno čutim jaz in jim pomaham v pozdrav.

Tilka Gorenc

VONJ PO SVOBODI

Deževalo je. Po dolgem času je vročina vendarle malce popustila. Zvok dežnih kapljic, ki so enakomerno udarjale ob strešno okno, jo je pomirjal. Slabo vreme je ni motilo. V resnici se ga je celo veselila. Namreč, le tedaj si je lahko zares vzela trenutek ali dva zase. Premišljevala. Ustvarjala. Ko je zunaj sijalo sonce, je imela slabo vest, če si je privoščila trenutek sprostitve. Vedno je bilo toliko 'malenkosti', za katere je morala poskrbeti. Za katere je morala poskrbeti, saj bi se sicer vse po vrsti sesedlo. Vse, za kar je delala, vse, za kar se je vsa leta žrtvovala, bi v trenutku nepozornosti razpadlo. Ko pa je dež potrkal na okno, se je svet zunaj nekako umiril, domala ustavil. In končno se je lahko prebudil njen notranji svet. Njena notranja doživljanja so zaspano pokukala na plano, njene misli so si, prvič po dolgem času, vnovič dovolile švigati sem ter tja. Naposled si je tudi ona dopustila svobodo. Stopila je na balkon ter dopustila, da ji je blag veter razmršil lase, hladen zrak pa zbistril njen um. Počasi so se ji baterije začele polniti, njena energija je bila že skoraj spet le njena. Vračala se je k sebi. Prepogosto je namreč dovolila, da so ljudje prestopili mejo. Da so si vzeli, kar je njeno. A ne več. Dovolj ima tega, da svet le jemlje in jemlje, v zameno pa ne ponudi ničesar. Prevečkrat je že pozabila nase, le zato, da bi drugim olajšala breme. Kaj pa ona? Nihče je ni vprašal, ali bi si tudi sama želela krajšega predaha. Pa ga ni pogosto potrebovala. Vsake toliko, četudi le ob prijaznem škrebljanju dežnih kapljic, pa je tudi ona potrebovala varen pristan. Kjer se je pomirila. Se umirila. Si nahranila lačno dušo. Hvaležna je bila, da je danes napočil ta dan. Bila je že na robu, ni vedela, koliko časa bo še zdržala na previsu. Prijem je popuščal, njena volja, čeprav znana kot neomajna, prav tako. Potrebovala je trenutek, da si vnovič napolni srce, ki ni bilo vajeno praznine. Vedno je namreč hranilo ljubezen, ki jo je nesebično razdajalo svetu. A tokrat si je kanček te ljubezni želela zadržati tudi zase. Dlani si je položila na trebuh. Skorajda je čutila njegovo bližino, čeprav je že davno odšel. Še vedno je čutila njegove nežne poljube, čeprav teh z njo že dolgo ni podelil. Pa je kljub temu še vedno zadrhtela, ko je pomislila na tisto noč. Tih jesenski vetrič jo je vnovič nežno pobožal po licu in jo opomnil, da jo zunaj lastnih

okov čaka svoboda. Da si jo sme vzeti. Da si sme tudi sama postreči z občutkom pristne sreče.

S krožnimi gibi je nežno gladila sedaj že lepo zaobljen trebuh, ki jo je vseskozi spominjal nanj.

Odšel je, ne da bi se ozrl. Odšel je v tišini, ni izgubljal sape s pojasnili.

Odšel je, ker si ni upal čutiti.

Zavedala se je, da tudi zanj ni bilo enostavno. Pa vendar si je želela, da bi ravnal drugače. Vedno je obstaja še ena pot, le ni je bil pripravljen prehoditi. Tega mu v resnici ni mogla zameriti. Čeprav si je želela, da bi se odločil drugače.

Z ljubeznijo polnim nasmehom se je ozrla proti svoji veselo naraščajoči 'trebušni' žogici. Pod srcem ji je pustil najlepši spomin.

In četudi je pogrešala zven njegovega glasu, čeprav si je želela znova priviti se v njegov topel in varen objem, četudi si je še vedno želela okušati njegove ustnice, si ni pustila, da bi ji ta občutek zapuščenosti nadvladal.

Ni želela, da bi njegov umik odvzel pristen občutek sreče, ki jo je prevzel ob zavedanju, da jo čaka popolnoma novo življenje. Z jasnostjo se je zazrla v nebo. Zvezde so se umaknile oblakom, jih je pa vendarle čutila. Vedela je, kje se skrivajo, saj je vsako noč spremljala njihov sij. Z njim ni bilo nič drugače. Čutila je njegov dotik, čeprav ga ni bilo ob njej. Vedela je, da mu je mar, četudi ji tega, vsaj trenutno, ni zmožen pokazati.

Po zraku je privel vonj svobode. Z globokim vdihom ga je posrkala vase.

Želela si je izkusiti vse, kar ima ta pojem ponuditi. Svoboda.

Zaradi takšnega mišljenja je bila pogosto označena kot naivna.

Glede na njeno trenutno stanje bi večina težko govorila o svobodi.

Sama pa je prav tedaj, ko je pod svojimi toplimi dlanmi začutila dregljaje, premike ali nežne brce, občutila svobodo.

Svobodo, da sama izbira pot, po kateri bo stopala.

Svobodo, da naslednje poglavje zariše, kot si ga sama želi.

Svobodo, da to možnost preda tudi osebi, ki jo ima in bo imela najraje na svetu.

Nočni veter je nekaj dežnih kapljic preusmeril proti balkonu.

Mokra budnica, ki je ni potrebovala, saj je že sedaj popolnoma bistro opazovala okolico, ji je prinesla nenadno spoznanje, da je prav to bistvo svobode.

Vse niti je držala v rokah pa vendar ni imela vsega pod nadzorom.

Imela je jasno načrtano pot, a ni mogla predvideti slehernega koraka.

Svoboda ne pomeni, da vedno stopaš po vnaprej zarisani poti. Svoboda pomeni, da lahko stopaš po predvideni poti pa še vedno naletiš na nepredvidene ovire. A ko resnično

doumeš pomen svobode, se zaveš, da imaš tudi v nenačrtovanih razmerah vedno svobodo izbire.

Zatopila se je v lastne misli. Tako zapleteno in neizmerno globoko. A še kako resnično.

In to spoznanje je pomirilo še poslednje dvome njenega preveč čutečega srca.

Ustnice so se ji privzdignile, robovi so se zavihali navzgor ter na njenem obrazu, po dolgem premoru, ponovno zarisali sproščen in pristen nasmeh.

Prepustila se je navdihu, poprijela za čopič ter začela z ustvarjanjem novega sveta.

Verjela je, da ji bo tokrat ponudil tisto, po čemer je hrepenela.

V mislih pa ni imela le svobode.

Barbara Kopač

PREPIS - DA ALI NE?

Vračam se domov. Drugi dan novega šolskega leta. Drugi letnik. Ista srednja šola, isti sošolci, isti učitelji. No, ja, imamo dva nova, ampak ... nekaj ni ok. Ni mi več všeč tukaj. Nekaj manjka, nekaj pogrešam.

»Kaj naj zdaj? Kaj sploh lahko storim? Bi se prepisala? Kam?«

Tako so me misli prehitevale do domačih vhodnih vrat, kjer sem obstala, z roko na ključki.

»Le kaj bosta rekla starša?«

Stisnilo me je v želodcu, zato sem sklenila, da bom raje tiho, dokler ne vem kaj več.

Celo popoldne sem namenila iskanju srednje šole, kam bi se prepisala. Pregledovala sem različne programe in predmetnike po spletu. Sklenila sem, da ostanem v istem mestu, ker mi je najbližje. Ne, v dijaški dom ne bi šla. To bi bilo že preveč sprememb naenkrat. Pobrskala sem za informacijami, kako sploh izgleda prepis iz ene srednje šole na drugo. Najprej odjava iz sedanje šole, potem prijava na novo šolo. Ni izgledalo preveč zapleteno, samo ne morem tega urediti sama. Itak bom morala povedati doma.

»Hej, prideš kaj naokrog?« mi je zapiskalo Ninino sporočilo na telefonu.

»Pridem,« sem se v hipu odločila, ker sem imela že preveč vročo glavo od tega razmišljanja.

»Mami, grem k Nini,« sem ji rekla mimogrede, ko sem odhajala.

»Ne bodi prepozna,« sem še zaslišala za sabo.

Seveda sem bila spet do noči zunaj, ampak saj je bil šele drugi dan pouka in večeri so še čisto poletni. Prav prijetno je bilo. Ko sem potem v zavetju svoje sobe spet pomislila na prepis, se mi je zazdel čisto v redu. Sprejela sem, da se bom prepisala na drugo šolo. Pa nekaj se mi je že dozdevalo kam.

»Kaj si res želim od vsega najbolj?« sem se čisto iskreno vprašala.

»Pa saj to že dolgo vem! Že od malega stalno nekaj skiciram in rišem. Zanima me arhitektura! Torej grem na srednjo šolo, kjer se lahko naučim nekaj v tej smeri,« sem bila vesela svoje odločitve.

Sklenila sem, da to naslednji dan povem mami in tudi naši razredničarki. Počutila sem se močno in pripravljeno na spremembe.

»Ali si dobro premislila?« me je naslednji dan vprašala razredničarka, ko sem ji prišla povedat svojo odločitev.

»Sem,« sem prikimala. In samozavestno dodala: »Danes se pogovorim še doma.«

»Če boš želela, se lahko posvetuješ tudi s svetovalno delavko na šoli. Kar se tiče prepisa,

ga lahko narediš kadarkoli. Je pa res, da je bolje prej kot pozneje. Lažje se vključiš v novo šolo, manj zamudiš,« me je prijazno pogledala.

Bila sem ji hvaležna za podporo. Pa tudi ponosna nase, da sem ji povedala.

Popoldan je moj ponos sicer malo splahnel, ampak bila sem odločena: »Zvečer, ko bo šel bratec Leo v posteljo, bom govorila z mamo. Potem pokličem še očeta.«

V sobi sem sedla pred računalnik in odprla spletno stran srednje šole, kamor bi se želela vpisati. Že včeraj sem gledala predmetnik, predvsem za drugi in tretji letnik, in bil mi je všeč: »Tehniška gimnazija, letos izbirni strokovni predmet mehanika, v naslednjem letniku pa gradbeništvo.«

Veselila sem se, da bi spoznavala stvari, ki so me zanimale, ne samo doma po spletu, kot do zdaj, ampak da to lahko postane del mojega šolskega vsakdana.

»Je pa res, da me čaka več učenja, vsaj od začetka,« sem pomislila in obenem upala, da se bom bolje razumela s sošolkami in sošolci, s katerimi bom delila zanimanje za enake stvari.

»Prepis - da ali ne?« sem se še zadnjič vprašala.

Nisem se mogla več zadrževati, želja je bila premočna: »Itak da bom šla rajši v to šolo!« Bilo je že po deveti zvečer, ko je v stanovanju končno zavladal mir, kajti Leo je zaspal. Slišali so se le zvoki iz kuhinje, kamor sem bila namenjena, da se pogovorim z mami o prepisu. Preden sem vstopila, sem globoko vdihnila, nato pa odprla vrata. Mami je pravkar končevala s pomivanjem posode.

»Rada bi govorila s tabo,« sem resno rekla in obstala sredi kuhinje.

Presenečeno me je pogledala in za trenutek je bilo kot bi se ustavil čas. Samo voda je še naprej tekla v pomivalno korito.

»Ja kaj pa je?« je le prekinila tišino in se za hip obrnila stran, da je zaprla vodo in odložila posodo iz rok,

Sedla sem na stol, stisnila pesti in kolikor sem le lahko, mirno rekla: »Prepisala se bom na drugo šolo.«

»Aha, to je,« je rekla in vidno ji je odleglo.

Bila sem presenečena, ker sem pričakovala bolj napet odziv.

»Kako pa to?« me je skoraj z nasmeškom vprašala in sedla.

»Ugotovila sem, da me ta smer veliko bolj zanima. Na zdajšnji šoli se ne počutim več dobro, kot da ne spadam več sem. Res se želim prepisati,« sem na hitro povedala bistveno.

»Ampak zakaj zdaj? Kako da nisi že med počitnicami to ugotovila?« je zmajala z glavo.

»Nisem pomislila prej na to. Včeraj pa sem začela razmišljati, da bom še tri leta hodila v srednjo šolo in ugotovila, da ta šola ni to, kar si želim. Da obstaja tudi druga, boljša

možnost zame,« sem ji poskušala razložiti situacijo.

»Aha,« je prikimala. »Na katero šolo pa si se mislila prepisati?«

»Na tehniško gimnazijo, ker me zanima arhitektura. Saj veš, da kar naprej rišem kakšne načrte. Na tej šoli imam možnost izbirnih strokovnih predmetov v tej smeri, tako da že v srednji šoli dobim nekaj znanj za naprej,« sem hitela z razlago.

»Ja, ampak si pomislila, da ne bo lahko, da se boš morala več učiti? Narediti še kakšen diferencialni izpit? Pa novo okolje, večja šola, druge sošolke in sošolci, drugi učitelji? Ravno si se v enem letu na vse navadila, zdaj boš morala začeti znova. Pa še nikogar ne poznaš, ki bi hodil na to šolo, da bi ga vprašala, če je res tako super kot se ti zdi,« je naštevala svoje pomisleke.

»Mami, zmogla bom, brez skrbi,« sem jo prepričljivo pogledala. »Potrebujem pa tvojo pomoč pri prepisu. Ali bi lahko jutri poklicala na obe šoli in se dogovorila, kako to poteka? Sem danes govorila z razredničarko in je rekla, da se je bolje prepisati čimprej, da manj zamudim.«

»Ali si z atijem že govorila? Se strinja s prepisom?« me je vprašala.

»Zdaj ga bom poklicala. Najprej sem želela govoriti s tabo,« sem ji odvrnila in vstala. Prikimala je in nadaljevala: »Povej mi še par stvari glede šole. Kateri izbirni strokovni predmet pa imaš že letos?«

»Mehaniko, naslednje leto pa gradbeništvo. Prav gotovo bo kaj v zvezi z načrti in s tem, kar rabim vedeti v zvezi z arhitekturo,« sem veselo razlagala.

»A ni to bolj za fante?« me je začudeno pogledala.

»Pač, to me zanima mami,« sem se nasmehnila.

»V redu, ampak ...« je nadaljevala s svojimi vprašanji še par minut, potem pa sem le lahko šla poklicat še atija.

Kot ponavadi sva nekaj časa govorila po telefonu, potem pa sem mu le povedala o prepisu in da sem že govorila glede tega z razredničarko in z mamo.

»Pa si sigurna?« me je vprašal.

»Popolnoma,« sem mu odvrnila.

»Ti boš hodila v to šolo. Verjamem, da to zmoreš!« je bil njegov odgovor in kamen se mi je odvalil od srca.

Kar poletela sem v kuhinjo, ko sva končala s pogovorom. Povedala sem mami in obljubila mi je, da se bo naslednji dan dogovorila glede prepisa.

Tisti večer sem bila res vesela, ker se je vse tako dobro odvijalo.

Potem pa sta prišla dva malo bolj zahtevna dneva.

Najprej dan izpisa iz stare šole, vrnitev učbenikov in slovo od sošolk in sošolcev. Nato

še isti dan vpis v novo šolo, v nov razred. Prijazna svetovalna delavka me je seznanila z načinom pouka na tej šoli in mi pokazala, kje sta jedilnica in šolska knjižnica. Tam sem dobila učbenike za drugi letnik tehniške gimnazije. Potem sva z mami kupili še druge delovne zvezke. Tiste, ki sva jih že kupili za prejšnjo šolo, pa sva lahko vrnila in dobili dobropis. Popoldne sem si pripravila zvezke, zavila učbenike in zložila v torbo vse po urniku za naslednji šolski dan. Bila sem zelo vznemirjena in komaj sem kaj spala čez noč.

Prvi šolski dan na novi šoli je bil zame kljub veselju, da grem na željeno šolo, zelo stresen. Toliko novih obrazov, novih učilnic, vtisov, da se mi je že kar meglilo v glavi. Nekako sem preživela dan in ko sem prišla domov, sem šla naravnost v posteljo. Čisto sem bila izčrpana.

Zbudila me je mami: »Ura je že sedem, boš še kar spala ali bi že kaj pojedla?«

»Uh, a res?« sem se začudila, ampak počutila sem se pa veliko bolje kot prej. »Pridem jest,« sem ji odvrnila in še malo poležala, potem pa sem le vstala in šla v kuhinjo.

»Si mogla biti pa res utrujena, da si tako dolgo spala. Komaj že čakam, da poveš kako je bilo,« me je mami radovedno pogledala, ko mi je dala krožnik na mizo.

Začela sem ji razlagati, potem pa obstala sredi besede: »Kje pa je Leo?«

Šele zdaj sem ugotovila, da je nekam tiho v stanovanju.

»Peljala sem ga k prijatelju Janu. Kmalu ga bom šla iskat, sem pa hotela še najprej slišati tebe, kako si,« je nadaljevala.

»Zdaj sem spet super,« sem se ji nasmehnila.

Saša Llapushi

ZAROKA

Stopila je iz trave na kamen poleg cvetoče gredice. Melisa in ognjič sta cvetela v obilju. Poleg se je bohotila prelepa bazilika z večimi vrhovi in se naslanjala na lepo pokončno sončnico. Pogled na Nastjo med cvetovi je bil zelo romantičen. Tom se je sklonil in utrgal lepo lila cvetlico ob potki do vrta. S hitrimi koraki je stopil k njej. Prikril ji je oči s svojo levico in ji ukradel poljub ter ji nežno poklonil cvet in pokleknil poleg nje.

“Nastja, ali bi postala moja žena?”

Zmedena Nastja je držala cvetlico pred nosom in jo kar spustila iz rok ter se sklonila k njemu.

“Ja, ja, seveda, ja, ja.”

Oba sta se v napol čepečem položaju objela in Nastja je dvignila Toma z rokama k sebi in kar objeta sta odplesala po potki navzdol proti hiši.

Tom jo je objel pred vrati in ji zašepetal:

“Boš moja žena za vedno?”

“Ja, bom, ja, tvoja žena bom in ti moj mož.”

Nastjine malo rosne oči so izdajale neverjetno srečo. Njen dvom o Tomu je zbledel. Njen korak je postal odločnejši. Njena usta so bila spet nasmejana. Tom je končno vzel iz žepa prstan in ji ga v kuhinji nataknil na prst. Nastja ni pričakovala prstana pri snubitvi. Tom je bil zelo drugačen od povprečnih vaških fantov. Bil je odgovoren, iskren, direkten in včasih ne ravno iznajdljiv. V Nastjini domišljiji Tom ni bil sposoben izpeljati zaroke. Mislila je, da pač ni tak tip človeka. No pa se je zopet zmotila. Gledala je svoj zaročni lesketajoči se prstan z roza kamenčkom. Zelo lep prstan ji je podaril. Malo solzic ji je vseeno ušlo po licu, posebno ko je pogledala v nebo in roko stegnila nad glavo, da bi njena mami v nebesih videla ta lepi prstan in občutila hčerino srečo. Mama se ji je prikradla v misli in v momentu so se ji posušile solze. Tom jo je le opazoval.

“Kako lepa si.”

“Hvala, tudi ti si zelo čeden.”

“Srečen sem.”

“Tudi jaz sem srečna.”

Še nekaj poljubov in objemov je sledilo. A na vratih se je oglasil zvonec. Pred vrati je bila Anja.

“Zdravo, super da si doma, prišla sem ti povedat, da si vabljen jutri na našo zabavo v vasi.”

“Hvala za vabilo Anja, a jutri žal ne bom uspel priti na zabavo.”

“Ha, a te ne pusti tale tvoja.

“Nehaj Anja, s temi pripombami. Pač imam delo.”

“Ja, ja, vedno delo. Pa nič. Adijo.”

“Adijo.”

Nastja je zaslišala jezen ton glasu svojega Toma, zato ga je po prihodu v kuhinjo vpraša:

“Kdo te je pa tako razjezil?”

“Ah, ta sosedka Anja mi ne da miru z njihovo fešto. Pač ne grem in pika.”

“Pojdiva oba skupaj.”

“Ne, ne greva, ker striktno vabijo samo mene in nihče ni povabil ali vsaj namignil, da si tudi ti dobrodošla. Zato ne grem jaz in niti oba skupaj, zato sem rekel, da imam delo.”

“Aja, potem pa je tudi meni prav, da sva skupaj, saj ni važno kje sva.”

Tom je brskal po računalniku. Nastja je medtem pripravljala prigrizek. V kleti je našla stekleničko penine. Ni želela praznovati zaroke v bližnji pizzeriji. Pripravila je dva nama-za: jajčnega in skutinega z zelišči. Postregla ju je na čipsu in brusketah ter jih okrasila z zelišči in cvetovi kapucinke. Med tem se je v zmrzovalniku ohladila penina in tako je bilo vse pripravljeno za njuno slavnostno zaročno zakusko. V jedilnici je mizo pogrnila z ročno izvezenim prtom njene babice in naslonjali stolov je okrasila z oranžnimi pentljami. Oranžna barva je prevladovala na mizi in v jedilnici. Na sredini mize je mala vazica oddajala spomin na Tomovo snubitev na vrtu. Njegov odtrgan cvet ob potki je zavzel najpomembnejše mesto na mizi.

“Tom, pridi v jedilnico.”

Tom je nekoliko odsotno s pogledom na prenosnem računalniku stopal proti vhodu v jedilnico.

Pogledal je Nastjo in se ji narahlo približal ter poljubil na čelo. Pogled se mu je ustavil na mizi.

“O, la-la, kako lepo si to pripravila.”

Takoj je odložil računalnik na polico, objel Nastjo in jo kar dvignil v ritmu glasbe, ki je prihajala iz radia, v ritmu valčka. Nastja mu je smeje sledila in se pri tem smehljala.

“O, ti moj, moj,” je bila vzhičena.

Srečna sta sedla za mizo. Tom je natočil penino in dvignil kozarec.

“Ljuba moja zaročenka, tako lepo mi je vedno s tabo in še danes si mi pričarala tako lep sprejem. Spijva do dna na najino nadaljnjo srečo.”

Melita Vidmar

ROBOTI

Še enkrat se je pogledala v hotelsko zrcalo. Namenila si je še spodbudne besede: Tvoj prispevek je odličen. Dvigni glavo in zakorakaj med to moderno, visoko umetno inteligenčno elito današnjega časa.

Dvorana se je počasi polnila. Tudi sama se je korak za korakom pomikala proti svojemu sedežu. Ti so bili označeni, oziroma na mizah so bile postavljene tablice z imeni in priimki oseb, ki jim pripada mesto ob njej. Zaradi gneče je počasi napredovala.

Tu in tam se je rahlo zadela v tega ali onega in ob takem trku jo je vedno spreletelo nekaj nenavadnega. Občutek je imela, da se ni dotaknila človeka temveč nečesa trdega, neupogljivega. Predno se je usedla za mizo jo je prešinilo. To so vendar roboti. Pleh, pleh ji je rojilo po glavi. Nihče ji ni ponudil roke. Nihče se ni pozdravil z njo. Tudi sama se je počutila kot robot, prišla je do svojega stola in se sesedla nanj. Obmirovala je v smrtnem strahu. Zgrožena se je vprašala: Kam sem prišla? To vprašanje je glodalo njen um. Poleg nje, levo in desno, sta se usedla popolna neznanca. Skušala se je z nogo dotakniti noge levega soseda. Previdno in prav počasi se je dotaknila noge, pri tem pa je začutila, da ta noga ni noga človeka temveč je noga železnega stola. Tako je mislila, dokler ni spustila pogleda k nogi in ugotovila, da je njen sosed pravi jeklenko. Počasi se je nagnila k desnemu sosedu in glej ga zlomka, tudi ta je bil jeklenko. Sedela je kot štor in strmela predse ter tuhtala: Kako naj zapustim ta prostor, da ne bom sumljiva. Če se ta pleh vznemiri, gorje meni. Živa ne pridem ven.

»Drrrrrrr drrrrrrrrr drrrrrrrr ...«

»Kje? Kaj? Kaj je to?« Z rokami je otepala okoli sebe, kot da se bori z nevidnimi napadalci. Vsa mokra se je končno zbudila in najprej ni vedela, kje je. Kaj se dogaja okoli nje? Je v nevarnosti?

Zaslišala je možev jezni glas: »Ugasni to prekleto budilko, nedelja je!«

Oddahnila se je in izpolnila možev ukaz.

Anica Vidmar

KJE JE DNO

V temni senci črne peruti
kljuje,
kljuje,
kljuje ...

Kje je dno?

Kje se bo ustavil
zakrivljen neusmiljeni kljun,
se bo zlomil grabežljivi
krepelj?

Ko bo prekljuval
dno,
zna biti,
da se zaduši
v odplaki
lastne
kloake.

Ivana Vatovec

BAZEN

Sliši se pljuskanje vode, vreščanje razposajenih otrok in še velik pljusak vsake toliko časa, ko se kateri od otrok pripelje po toboganu. Za trenutek izgine pod vodo. Kmalu se mokra nasmejana glavica pokaže na površju, se otrese kot mokra kokoška v dežju in že se zapodi po stopnicah proti vrhu tobogana.

Na drugi strani bazena si skupina otrok vrešče podaja žogo. Le zakaj tako vreščijo? Žoga leti drugače, mogoče z večjo silo, mogoče bolj v pravo smer, če jo pospremijo z glasnim vpitjem?

Okrog bazena poležujejo starejši. Na ležalnikih, pod senčniki opravljajo popoldanski dremež. Skriti za časopisi, knjigami ali samo sončnimi očali so se preselili vsak v svoj sanjski svet. Ne moti jih vreščanje otrok, niti pljuskanje vode. Verjetno jih pomirja in uspava.

Popoldansko monotonost preseka predirljiv krik deklice na sredi bazena. Krik se spremeni v histerični jok. Punčka se drži za lice in plane na rob bazena. Za njo pride še mlajša ženska. Mamica. Poskuša jo potolažiti, a je neuspešna. Otroci so si prenehali podajati žogo in opazovali tulečo punčko. Starejši so malo odmaknili časopise in se zazrli v bazen.

Mamica, vidi se, da ji je težko, hoče potolažiti otroka. Na vsako njeno besedo dekletce odreagira s še glasnejšim jokom. Počasi se približuje moški, otrokov oče. Drži se za uho in grdo gleda. »Zakaj si jo udaril?« ga z očitkom v glasu tiho vpraša ženska. Moški pa, kot da bi mu popustil ventil: »Brcnila me je, v uho me je brcnila. Veš kako to boli. Ne bo me brcala. Naj pazi, kaj dela. Dovolj me je stari pretepal, ne bojo me še moji otroci.« Tresel se je, oči so mu silile iz jamic. Obraz mu je zalila rdečica. Drgnil si je boleče uho in preteče pogledoval prestrašeno vreščečo deklico.

Punčka se je počasi pomikala po robu bazena stran od staršev in še kar vreščala. Od nekje je pritekla še ena deklica, malo večja in skušala mlajšo umiriti. Tudi sestrici ni uspelo.

»Ni te nalašč, igrala se je. Nesreča je bila. Saj veš, kako uživa v vodi. Štiriletnica pa te menda ni močno brcnila, saj je še majhna.« Ženska je tiho mirila moža. Želela si je čim manj drame. Videla je, da se ljudje ozirajo proti njim.

On ni videl radovednih pogledov iz ležalnikov, ni videl, da so otroci prenehali z žoganjem. On je videl vreščečo punčko in svoje boleče uho. Videl je svoje otroštvo, prežeto s klofutamami in brcami. Ni se zavedal, da tudi on prevečkrat uporablja očetovo metodo.

»Brcnila me je, brcnila, razumeš!« Drgnil si je boleče uho. »Peljem vas na bazen, ona

meni pa take zganja. Smrklja razvajena.«

»Pomiri se, saj veš, da ni namerno. Pojdi v plavalni bazen. Sprosti se, zaplavaj, bom sama pazila na punčki.« Ženska mu je tiho prigovarjala. Rada bi umirila situacijo. Videla je, da so vse oči uprte v njih in čakajo razplet. Težko ji je bilo zaradi deklic. Tako sta se veselili bazena. Pa je že prvo uro nastala prava drama.

»Domov gremo!« je zarohnel. Glas je zaplaval čez bazen do otrok z žogo, se odbil od časopisov, za katerimi so se skrivali kopalci na ležalnikih in se ustavil pri jokajoči deklici na robu bazena. Ta je z še glasnejšim jokom planila proti garderobi. Za njo je tekla starejša sestra. Moški je s srditim pogledom premeril bazen in se še on odpravil proti garderobi. Ženska je počasi pobrala brisače na robu bazena. Obrisala se je, pa ne mokro telo, temveč solze, ki so pritekale po licih. Počasi, s sklonjeno glavo je tudi ona odšla.

Žoga je spet poletela čez bazen in se odbijala od vreščočih otrok. Pljuski, ki so jih povzročali otroci na toboganu, so se nadaljevali. Časopisi so spet pokrili dremajoče kopalce. Sonce je sijalo in božalo zagorela telesa.

Tri sklonjene postavice so počasi zapuščale kopališče. Pred njimi je hodil razjarjeni moški. One niso videle sonca. One so videle meglo, ki so jo povzročale solze v očeh.

Ivanka Jevnikar

UP

Čutim ga.
Slišim ga.
Vendar ga ne vidim.
Up. Nada.
Tiho se prikrade v sanje.
V njih ostaja,
z njimi se prebuja.
Z novim dnem se razvija.
Z nočjo odhaja.
Kam?
Zakaj?
Pride nazaj?
Morda.
Nekdaj.

Maja Vipavec

BELOKRANJKA

V jutranjem soncu dekle,
v beli obleki belokranjski sedi,
v rokah bisernico drži in pesem domačo,
veselo igra, poje si.

Jo gledam, čudim se ji,
mi glas njen božanski se zdi,
gledam njene temne oči,
ji prek ramena kita las visi.

Pesem lepa domača,
ušesa nežno boža mi,
naj ta pesem bi večno se pela,
naj Belokranjci jo čuvali bi vsi.

Matej Metež

VÉLIKI

V roke jemljem posvečene liste.
Stopijo se mi z rokami
in me polnijo s svetlečo prosojnostjo,
da še sama pozlatim.
V roke jemljem besede,
ki zazvenijo v breztežnih akordih
in jaz zazvenim z njimi
kot en sam glas milosti.
V roke jemljem podobe,
čudežno dane v trenutkih med vsem in ničem.
V tistem tankem odstrtju
med mahom in skalo,
med vodo in obzorjem,
med zrakom in zamahom ptičjih kril.
Takrat se sesedem in obnemim.
Tople kaplje polzijo ob nasmehu dotika večnosti.

Nina Grahek

DOLG

Ležim v bolniški postelji.

Zunaj je noč in blaga svetloba polne lune se razliva skozi okno ter spreminja belino bolniške sobe v zamolklo modrino.

Še pred nekaj trenutki sem spal, tudi sanjal sem, a se ne morem spomniti, kaj. Vem le, da so bile lepe sanje.

Utrujeno zaprem oči. Trudim se, da bi ponovno zajadral v svet sanj. Še preden pa lahko zaprem vrata med resničnostjo in sanjami, nekdo v bližini spregovori.

»Čas je, da odplačaš svoj dolg ...«

Sunkovito dvignem glavo in pogledam okrog sebe.

Kdo je to rekel? Vsi v sobi nepremično ležijo na svojih posteljah. Vrata so zaprta, okna tudi. Zmedeno se oziram okrog.

Ne, nisem sanjal. Čisto jasno sem slišal ta glas.

Bolečina preseka tok mojih misli, zmeden sem, nemočen in obupno sam.

Spustim glavo na pomečkan vzglavnik.

V bližnjem zvoniku začne biti ura. Štejem udarce.

Odbije polnoč.

»Do jutra je še tako daleč,« pomislim.

Pogledam skozi okno. Temni rob gora v daljavi vleče luno nezadržno k sebi. Gledam srebrne nitke, ki tečejo z neba proti meni, in pomislim, kako bi bilo lepo, če bi postal majhen češnjev list, ki bi ga veter odnesel čez hribe na domače dvorišče.

Zavzdihnem. Kakor sem priklenjen na svojo bolniško posteljo, tako so tudi moje misli zlomljenih kril priklenjene name.

Starec na sosednji postelji se zgane. Pogledam ga.

Njegov koščeni obraz je obsijan z modrino lunine svetlobe. Vidim, da ima široko odprte oči.

»Še eden, ki ne more spati,« ugotovim.

Nagnem se k njemu in ga pozorno opazujem. Kdo je? Od kod? Zakaj mi je tako znan?

Ko so me včeraj popoldne pripeljali iz operacijske sobe, je spal. Spal je tudi pozneje, zvečer.

Ampak sedaj ne spi. S težavo dvignem roko in mu pomaham. Nobene spremembe ne opazim. Premaknem se v postelji, zakašljam, a niti tako mi ne uspe pritegniti njegove pozornosti.

»Ne morete spati?«

Nič. Nemogoče, da me ne bi slišal.

Njegove široko odprte oči še naprej nepremično strmijo v polno luno.

»Le kaj vidi na njej?« se vprašam.

Zaprem oči, četudi vem, da se mi ne bo posrečilo zaspati. Počutim se kot kos lesa v deroči reki, ki ne zna plavati, ne more pa se niti potopiti. Kako počasi mineva čas!

Odprem oči.

Luna je zlezla še za spoznanje nižje proti temnemu robu gora in se že pripravlja, da se bo za to noč poslovila. Kmalu bo njena svetloba zdrsula iz sobe in pred jutrom bo nekaj časa tema.

Pogledam starca. Še vedno strmi v luno. Vidim ga, kako s koščeni prsti grebe po odeji. Dolgo ga opazujem. Neprizadet sem, ujet v svojo lastno bolečino, še sam sebi odveč. Bolečina je trdovratna in nepopustljiva. Oči mi poiščejo zvonec, s katerim bi lahko poklical bolniško sestro.

A ne pozvonim. Kaj bi imel od tega? Besedo, dve, minuto, pet minut največ, bi se bolniška sestra zadržala ob meni, potem bi odšla in jaz bi bil znova sam.

Pogledam starca. On bi moral pozvoniti.

Potem spoznam, da starec ne bo pritisnil na zvonec. Ne more pozvoniti, ker umira.

Dvignem se. Sedem. Pozabim na bolečino. Roka mi išče zvonec, a ko ga najdem, ne pozvonim.

Ne vem, zakaj ne, a nenadoma me obide, da si on tega ne bi želel. Nekaj drugega hoče.

»Le kaj hoče?« me spreleti.

Na koncu poti je, sedaj lahko mirno steče, kakor voda iz razbitega kozarca in izgine brez sledu v pesku večnosti. A preden se to zgodi, bi še nekaj rad. V to sem prepričan.

S težavo vstanem in naredim korak, ki me loči od njega. S svojo postavo zakrijem slap modrine, ki lije skozi okno na njegov obraz. Srebrnina njegovih las izgubi svoj čar, ostanejo le temne gube njegovega obraza. Roka se mu zgane, prsti iščejo nekaj med gubami odeje.

Sam ne vem, zakaj mu nenadoma ponudim svojo dlan. Krčevito jo zgrabi.

»Kakšna moč je še v teh mrzlih, koščeni prstih!« pomislim.

Zadrhtim, a ne zaradi sile, s katero je stisnil mojo roko, ampak zaradi nemoči, ki jo čutim.

Nekaj mi hoče povedati. Opazujem ga, kako se trudi, da bi se dvignil. Ne more se.

Vda se, za trenutek obmiruje, potem zahrope:

»Matevž ...«

Nisem Matevž. Nagnem se nad njegov obraz, da bi mu to povedal.

Gleda vame in blag nasmeh mu zadrhti okrog razprtih ustnic. Starec ne vidi mojega obraza. Nekoga drugega vidi.

Moja beseda se vrne za koščeni plot. Ne bi bilo prav, če bi mu rekel, da nisem Matevž. Naj verjame to, kar želi verjeti, naj vidi to, kar želi videti. Čutim, da je tako prav.

»Vedel sem, da boš prišel,« šepeče.

»Prišel sem,« slišim svoj drhteči glas.

Bojim se, da bo spoznal svojo zmoto. A on se le smehlja in še naprej strmi vame. Začutim, kako stisk njegovih prstov počasi popušča. Zravnam se. Le še polovica lune pretaka svoje srebrne nitke skozi okno na bolniško posteljo. Njegov sproščen smehljaj počasi kameni pred mojimi očmi. Čutim, kako iz njega odteka življenje.

»Matevž, moj Matevž ...«

Svetloba izginja, okrog naju se mrači.

Nežno in počasi potegnem prste iz mrtvega objema.

Zatisnem mu oči. Sklenem mu roki na prsih.

Neverjetno miren sem. Odmaknem se za korak.

Lune ni več, svetlobe ni več, življenja ni več.

Ostalo je njegovo telo v mraku, ki se gosti. Dolgo stojim ob njem, molim. Ko končam, me strese. Začutim hlad, kot da bi po sobi zavel leden veter. Vrnem se v svojo posteljo in se pokrijem z odejo. Zaprem oči.

»Sedaj si odplačal svoj dolg,« zaslišim.

Tokrat ne planem pokonci, kakor sem to storil prvič, ko sem zaslišal ta glas, ker vem, da ne bi videl nikogar.

Ta glas prihaja iz mene, odmrznil je, kakor so odmrznili spomini.

Bilo je pred leti. Oče je zbolel. Odpeljali so ga v bolnišnico.

»Srce,« je ugotovil zdravnik.

Bil sem v veliki stiski s časom. Tistega dne me je čakalo veliko pomembnih opravil, zato sem se na hitro poslovil od očeta z obljubo, da se bom kmalu vrnil.

Pa je mimogrede minil tisti in še naslednji dan, preden sem našel uro časa za obisk v bolnici. Ko sem prišel do njegove postelje, sem videl, da je prazna. Poiskal sem bolniško sestro, ki mi je ravnodušno povedala, da je oče ponoči umrl. Opotekel sem se v sobo in nemočno obstal pred prazno posteljo.

Moški na sosednji postelji mi je zaupal, da me je oče čakal. Najbolj me je zbolelo, ko je pripomnil, da me je vso noč klical.

Na silo sem potlačil svojo vest v ropotarnico spominov in moje življenje je teklo naprej po utečenih tirnicah.

Vse do danes.

Začutim, da je nekaj težkega padlo z mojega srca.

Počasi me objamejo sanje.

Zjutraj se prebudim.

V sobi je sonce.

Pogledam na sosednjo posteljo. Prazna je. Z druge strani me sosed nestrpno opazuje in komaj čaka, da mi lahko pove: »Ponoči je umrl.«

Pokimam in globoko vdahnem ter rečem:

»Vem.«

Rudi Mlinar

RAD BI, DA NEKAJ VEŠ

Rad bi, da nekaj veš.
toda ne vem, kako naj ti to povem.
Ne potrebuješ mojega doma, saj imaš svojega.
Ne potrebuješ zavetja moje hiše, saj imaš svojo.

Ne potrebuješ ... pa potrebujem.
Potrebujem te iz vsega srca.
Potrebujem tvojo ljubezen in tvoje roke okoli sebe.
Potrebujem te, da s teboj delim življenje.

Dala mu je vse, po čemer je hrepenelo njegovo srce.

Silva Mohorčič

OBISK

“Dobro jutro,” pozdravi mami, ko vstopi v sobo in odgrinja zavese na oknu. Naenkrat je v sobo posvetilo sonce. Zažarela je svetloba v belih stenah. Kata je bila še v postelji. Zavita je bila v rjuho in v rdečo puhasto dekico. Iz te nenavadne palačinke so razmršeno štrleli rjavi, dolgi, precej pomečkani lasje. Vzglavnik je ležal na tleh in ga je mama pobrala, medtem ko je sedla na posteljo.

“Dobro jutro, mala priceska,” je ponovila in z roko odmaknila odejo iz Katine glave. Kata se je začela premikati in pretegovati na vse strani. Mama jo je pobožala po obrazu in se ji nasmehnila. Kata je komaj odprla oči.

“Dobro jutro mami,” je komaj slišno pozdravila.

“Vstani in se obleci. Obisk imaš.” Mama je vstala iz postelje in odšla iz sobe. Kata se je še enkrat pretegnila na postelji in planila pokonci. Roza pižama je po zraku letela na vzmetnico. Kata je vzela rdečo kratko majico iz omare in jo navlekla na koščeno telo. Črne kratke hlače je potegnila po nogah navzgor in ne da bi zaprla omaro, odhitela bosa iz sobe. V kuhinji je za mizo sedel deček svetlih las, pegastega obraza in se mastil s toplimi sendviči, ki so čakali tudi Kato. Mama je na mizo ravno prinašala čaj.

“O, Žan,” se je začudila Kata, “kdaj pa ste vi prišli?”

“Danes zjutraj,” je Žan s polnimi usti komaj zamomljal.

Kata je sedla, vzela sendvič in jedla. Popila sta čaj, ki ga je mama pripravila in odšla ven. Kata je obula rdeče natikače in spustila Lili z verige. Lili je tekala kot nora naokrog. Njena dolga črna rjava dlaka ji je skakala na vse strani. Že s pogledom sta ji komaj sledila. Glasno sta se ji smejala. Po nekaj pozdravnih krogih je pritekla h Kati, sedla zraven nog in jo gledala kot boginjo. Kata se je sklonila in jo celo prebožala. Lili pa se je zvijala po tleh. Žan se je nasmehnil, se sklonil in pomagal božati. Lili mu je takoj pripopala tačko v zahvalo.

“Kaj bova danes počela?” vpraša Kata Žana. Žan se malo popraska po svetlih laseh, še vedno boža Lili in razmišlja.

“Kaj ko bi šla v potok okopat Lili in se malo igrat?”

“Ni slaba ideja, Žanko. Grem povedat mami.” Kata se obrne in steče v kuhinjo povedat mami, kam gresta z Žanom. Mama ji naroči, naj vzame povodec s seboj, saj ne ve, kdo bi lahko bil kje blizu in Lili mora biti pod nadzorom. Kata da vrečko v žep in pred izhodom iz hiše vzame še povodec.

“Pazita, da ne srečata kakšne kače. Precej toplo je. Bi že znala kakšna kje biti. Previdno!” zakliče mama za njima.

Kata je pripela Lili na povodec in z Žanom sta odšla po poti za njivo navzdol proti potoku. Lili jima je sledila, a vedno korak pred njima. Obračala se nazaj in ju opazovala, kot bi ju hotela vpašati, če ji še sledita. Žan in Kata sta se pogovarjala vso pot. Dolgo se nista videla. Ne hodita v isto šolo in Žan je doma iz sosednjega mesta. Njegovi stari starši imajo vikend nedaleč stran od Katine hiše.

Spoznala sta se enkrat, ko je Žan šel z babico na sprehod mimo Katine domačije. Postala sta prijatelja in Žan je rad prišel h Kati na obisk, ker ima rad živali.

Prekratka je bila pot za toliko novic do potoka. Lili je bila vsa navdušena nad sprehodom. Ovohavala je povsod okrog sebe. Tu še ni hodila. Kata je Žana vodila do lesene brvi, kjer je bil prehod čez potok, kadar si hotel iti peš v mesto po bližnjici. Od brvi naprej je tekla ozka steza preko travnika. Potoka, lepo obraščenega z vrbami nista prečkala. Sedela sta na brvi in noge so jima bingljale nad vodo. Lili si ni upala na brv. Živčno je hodila gor in dol po robu brega, le na brv ni hotela.

“A greva v tolmun z njo?” se spomni Žan.

“Ne smeva je prestrašiti. Počasi bo treba v tekočo vodo,” glasno razmišlja enajstletna Kata. Vstala je z brvi in šla na breg k Lili. Pobožala jo je, jo vabila v vodo in klicala. Sama pa je medtem počasi stopala vzvratno v vodo. Hladna voda ji je zalivala sandale in hladila noge. Lili ji je sledila malce nejevoljno. Ko je zakorakala prvič v vodo, je naredila dolge korake in začela piti vodo. Kata se ji je smejala. Žan ju je opazoval in se jima smejal. Še vedno je z užitkom brcal nad vodo z nogama. Lili se je napila in je začela brodit po vodi. Voda ji je bila komaj do kolen, čeravno je Lili mala in ima nožice kratke. Kata jo je ponosno sprehajala po vodi in Lili ji je sledila.

“Kaj ko bi šla loviti ribe? Ravno sem eno videl pod sabo.”

“A misliš, da bodo same skakale iz vode,” se je smejala Žanu. Privlekla je vrečko iz žepa in jo pokazala.

“Vzela sem vrečko s seboj, če bova kaj lepega našla. Lahko ti jo dam,” se je ponudila Kata. Žan je vstal in zabredel v prvi tolmun pod brv. Z rokami je tipal po kamnih in pod kamni. Kata se mu je smejala in zabredla tudi sama v tolmun, kjer je bila voda precej višja kot nad tolmunom. Lili je bila tu že cela v vodi in Kata je izrabila priložnost. Pridno poboža Lili in jo celo z vodo omoči. Lili je stala kot pribita. Pasalo ji je. Kata jo je okopala in Lili je bila kot omočena krpa. Medtem ko je Kata kopala Lili, pa je Žan ujel ribo.

“Daj, nastavi mi že tisto vrečo, ki si jo prej ponujala,” se je smejal Žan, ki je ponosno stopal proti Kati in v obeh rokah držal ribo, ki je ometala z repom. Kata je hitela razpirati vrečko in Žan je spusti vanjo ribo, ki je skakala brez vode kot nora po vrečki. Žan je vzel vrečko in nastavljal k vodi odprtino, da je priteklo v vrečko malo vode in riba se

je umirila. Kata kar ni mogla verjeti, da imata res ribo v vrečki. Žan je nato zlezal višje v naslednji tolmun, Kata pa je pazila na ribo in se igrala z Lili v vodi. Kar nekaj časa sta se tako igrali in Lili je pošteno pošpricala Kato z vodo. Obe sta bili mokri. Naenkrat se je Žan oglasil precej višje po potoku in poklical Kato. Kata ga je slišala in začela teči po vodi navzgor. Lili ji je navdušeno sledila. Tekli sta kot nori in se približevali glasu Žana. Sence med drevesi so se prepletale s sončno svetlobo. Kata je gledala pod noge in tekla po kamenju. Žana se še ni videlo, se je pa slišal njegov glas čisto blizu. Kata je tekla z Lili. Naenkrat se ji je posvetilo pred očmi čisto belo, bolečina jo je neznosno preplavila in zaslišala je le še cvileč glas Lili. Odprla je oči. Nad njo je stal Žanov obraz in listje in veje.

“Ojoj, vse me boli,” komaj slišno izdahnila Kata.

“A res nič ne gledaš, kaj imaš pred seboj” jo je prestrašeni Žan skoraj okaral.

Pomagal ji je vstati. Ležala je v vodi. Lili je bila vsa prestrašena, kot bi jo pretepli demoni. Tudi Kata je komaj stopila na noge. Žan jo je posadil na rob brega na tla in sedel je zraven nje.

“Res nisi videla pastirja? Napeljan je čez vodo in nazaj.”

“Ne, nisem. Tekla sem k tebi, gledala pod noge, da ne bi padla. Naenkrat nisem videla nič, razen vse belo in slišala, da je Lili zacvilila. Vse me boli.” Kata je s tresočo roko privila k sebi Lili in jo poljubila. Šele čez nekaj časa je Kata zagledala pastirja, ki je bil napeljan čez potok, da je živina iz travnika lahko hodila pit vodo. Na drugi strani je bil pastir pritrjen na rastoče drevo in nazaj čez potok v loku na drugo stran zopet pritrjen na drevo in ven iz potoka na travnik na prvi steber in dalje.

Žan je šel v potok pobrat prazno vrečko. Ribe ni bilo več. Malce so si odpočili in se počasi vrnili iz potoka proti domu. Dogodivščino pa so doma raje zamolčali.

Tanja Košar

BALADA ZA MAMI

Igraj se z mano, mamica.
Nikoli časa nimaš.
Samo še z mojim bratcem si.
Le njega še objemaš.

Tvoj bratec je dojenček še.
Obljubim, ko zaspal bo,
Obljubim, vzela si bom čas,
igrala se bom s tabo.

Glej, mami. Moja mamica.
Zaspal je bratec mali.
Pšššt, tiho, tiho bodi zdaj,
se kmalu bova igrali.

Povsod so kupi oblačil,
zdaj moram jih oprati,
tvoj bratec vse pokakal je,
še malo, srček zlati.

Imaš že čas zdaj, mamica?
Oh, mami moja, kje si?
Še čisto malo, srčica,
perilo še obesim.

Kje si, moja deklica?
Zdaj z delom sem končala.
Bratec se pokakal je,
pa sem ga oprala.

Kaj? Kaj govoriš otrok?
Kaj si to storila?!
Namesto tebe, mamica,
v stroj sem naložila.

Tjaša Drčar

HVALA

modre besede
poslušam z odprtimi usti
gledam v oči
da prikrijem rdečico na obrazu
misli bežijo
kot podivjani konji
brez upanja
brez utvar
se zavem
ZOPET ŽIVIM

Veronika Fabinc

STRGAN TIR

Berač je korakal skozi vasi, ki niso imele železniške proge in prosil ljudi za kozarec vode.

Več gospa ga je zavrnilo, možje so bili na delu, otroci so se skrili pred njim ali stekli proč z igrišča, le neka starka mu je pripravila kavo, pecivo in vodo.

»To ni hrana za moške, vem,« je dodala in sedla, naj pripoveduje. Poslušala ga je, se glasno smejala njegovim šalam, da ga je presenetilo.

»Ne pogrešate družbe?« jo je vprašal.

»Ne, dobrih sogovornikov ni, slabim se kar izognem. Imam izbiro? Igram šah in ni soigralcev. Žene ne znajo te igre, moški se umaknejo. Bi midva eno igro, pa naredim posebno kosilo?«

In berač igra kot Kasparov, ima počasen ritem in premišljene poteze. Zdaj ga žena opazuje in prepozna, ko se njegov obraz razjasni in igro dobi.

»To je presenečenje dneva. Najdem vam službo,« reče ona.

»Ne, gospa, to je vaša naloga, kdor v meni prepozna radovednega otroka, kot ste Vi, je odporen na vse zlo, ki prihaja. Odslej vam pripada GRATIS - TR, tekoči račun, na katerem se zbirajo kapljice vode, volje, vrlin. To je edini račun, ki se polni vsak dan.«

»Kako ga aktiviram za druge, ki jih ljubim?«

»Tega ni mogoče. Aktivira ga nekdo, ki zna ustaviti čas, ker ne obsoja ljudi, vremena in prometa, ki se odvija vsak dan hitreje. Veste, kaj je najhujša kletev? Imel je srečo, mladost, zdravje, pa tega ni več!«

Berač je mahoma izginil in za sabo pustil veliko izvirov vode in radovedne mladine.

Vida Zupančič

DALEČ SVA

Nesmiselnost zakriva oblake
prijateljstva.

Mošnja pričakovanja je izpraznjena,
dračje hrepenenja zdrobljeno.

Lebdiva v obžalovanju izgubljenega časa.

Ogenj ljubezni sprenevedavo ugaša.

Naveličana priznava odsotnost pripadnosti.

Želje so potopljene v vedru bolečine.

Daleč sva drug od drugega.

Marija Bajt

RAZPOTJE

Razpotje.

In križ.

Olesenela podoba angela.

Zastane mi korak.

Srce utripne.

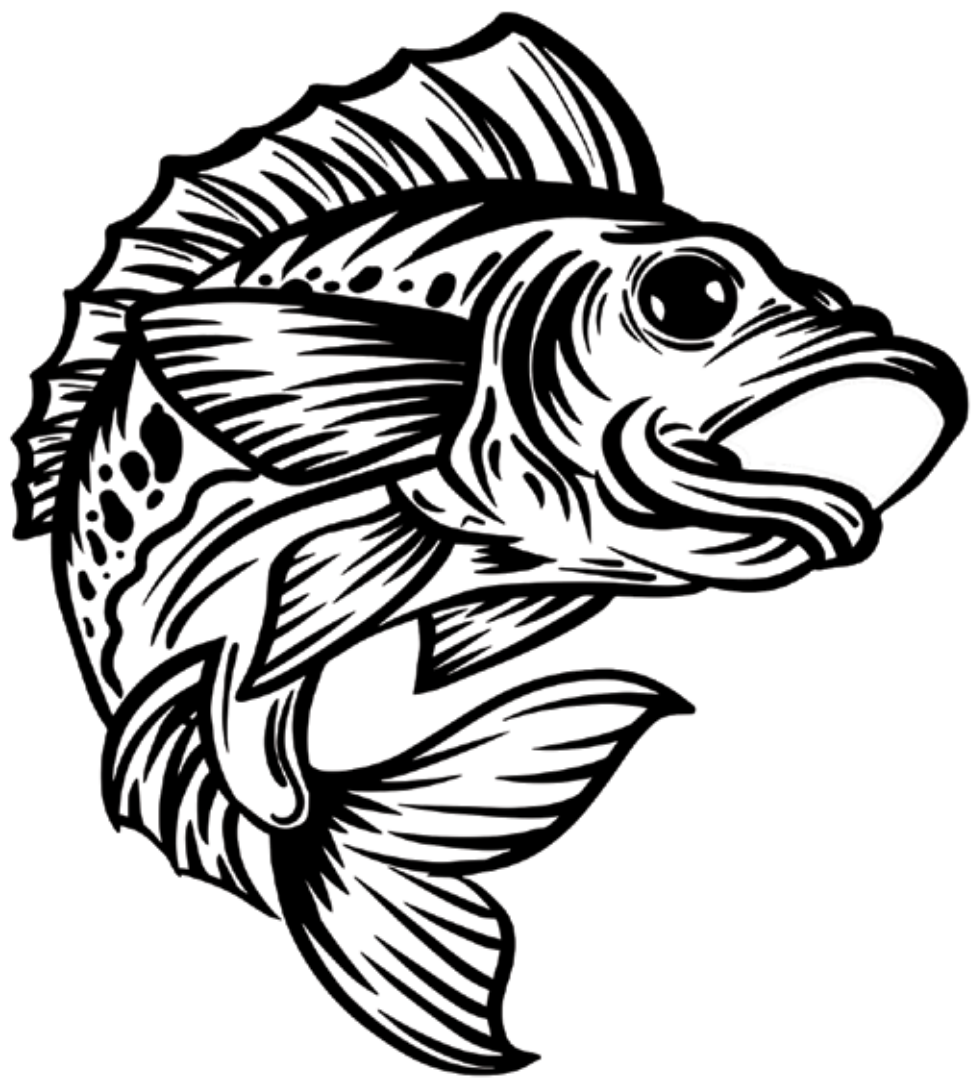
Tišina se splazi vame.

Spoštljiva.

Včasih je treba slepo verjeti

besedam bogov.

Tanja Mencin

Izbor besedil literarnega natečaja

Izdala:

Javni sklad OI Črnomelj in Knjižnica Črnomelj

Izbor besedil: David Bedrač

Oblikovanje: Gorazd Petrovič

Tisk: Print 1A

Naklada: 150

Črnomelj, november 2025

Izid knjižice sta omogočila Javni sklad RS za kulturne dejavnosti in Občina Črnomelj.

JSKD

Javni sklad
Republike Slovenije
za kulturne dejavnosti

OI ČRNOMELJ

Ulica Mirana Jarca 20
8340 Črnomelj,
(07/30 61 190
* oi.crnmelj@jskd.si

KNJIZNICA
ČRNOMELJ

Ulica Otona Župančiča 7
ČRNOMELJ
(07/ 30 51 364
* knjiznicacr@crn.sik.si

